

**KONYA-KARAMAN BÖLGESİ KALKOLİTİK VE ERKEN TUNÇ ÇAĞ
ÇANAK-ÇÖMLEK KÜLTÜRÜ*****KONYA-KARAMAN REGION'S CHALCOLITHIC AND EARLY BRONZE AGE
POTTERY CULTURE****КАТОЛИЧЕСКАЯ КУЛЬТУРА И ГЛИНЯНАЯ ЧАША - ГЛИНЯНЫЙ
ГОРШОК В ЭПОХУ РАННЕЙ БРОНЗЫ В РАЙОНЕ КОНЯ- КАРАМАН**

Arş. Gör. Dr. Hatice Gül KÜÇÜKBEZCİ**

ÖZET

Konya ve Karaman bölgesi Kalkolitik ve Erken Tunç Çağ çanak-çömlek kültürleri yerel bir karakteristik taşımanın yanı sıra, Göller Bölgesi, Kappadokya, Kilikya ve Afyonkarahisar Çevresi kültürleri ile etkileşim içinde bulunmuştur.

Bu çalışmada, Konya ve Karaman bölgesi yüzey araştırmalarında elde edilmiş olan Kalkolitik ve Erken Tunç Çağ çanak-çömlek parçaları incelenecektir. Bu inceleme esnasında seçilmiş olan çanak-çömlek parçalarının özellikleri Konya ve Karaman yerel ve komşu bölgelerin çanak-çömlek kültürleri ile karşılaştırılacaktır.

Anahtar Kelimeler:

Konya ve Karaman, Kalkolitik, Erken Tunç Çağı, Çanak-çömlek Kültürü.

ABSTRACT

The Konya and Karaman Chalcolithic and Early Bronze Age pottery cultures show a local characteristic, moreover they have been reciprocal influenced by the neighboring cultures like as Göller Bölgesi (Lakes Region), Cappadocia, Cilicia and Afyonkarahisar and its' vicinity.

In this work, Chalcolithic and Early Bronze Age potteries, which have been collected during Konya and Karaman surveys, will be studied. During this study, the selected pottery sherd characteristics will be compared with Konya and Karaman local pottery cultures and with neighboring pottery cultures.

Key Words:

Konya and Karaman , Chalcolithic, Early Bronze Age, Pottery Culture.

РЕЗЮМЕ

Католическая культура и глиняная чаша - глиняный горшок в эпоху ранней бронзы в районе Коня- Караман обладает местной характерной особенностью,

* Bu çalışma 2004 yılında S.Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü'ne sunulan "Kalkolitik ve İlk Tunç Çağ'da Konya-Karaman Bölgesi Keramiği" isimli yüksek lisans tezinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

** Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü-Konya/TÜRKİYE

которая оказывала воздействие на культуру Каппадокии, Киликии, и окрестности Афйонкарахисара.

В данной статье исследуются частицы католических чаш- горшков, которые были найдены в районе Коня и Караман, во время поверхностного исследования в эпоху ранней бронзы. Кроме этого, во время данного исследования проводится сравнение своеобразия частиц чаш- горшков с культурой чаш- горшков местного соседнего района Коня и Караман.

Ключевые Слова:

Коня и Караман, Католический, ранняя бронзовая эпоха, культура чаш- горшков

Giriş

Orta Anadolu'nun güney kesiminde bulunan Konya ve Karaman çevresi¹, tarih boyunca birçok yerleşmeye sahne olmuştur. Sözü ettiğimiz bu coğrafi alanda günümüze kadar birçok seyyah ve bilim adamı gözlemler ve araştırmalarda bulunmuştur. XIX. yüzyılda batılı seyyah ve araştırmacılar bölgede bir takım geziler yapmışlardır (Leake 1824; Hamilton 1842; Davis 1879; Texier 1839-1849). XX. Yüzyılın başlarından itibaren bölgede bilimsel anlamda ilk geziler başlamıştır. Önceleri epigrafik çalışmalar yoğunudur. Ancak daha sonra yerleşim yerleri ve çanak-çömlek kültürleri üzerinde durulmaya başlanmıştır.

Tarih öncesi dönem için en önemli bilgi kaynaklarının başında çanak-çömlek buluntuları gelmektedir. Biz de, burada Konya ve Karaman bölgesinin tarihöncesi devirlerinin bir bölümünü elimizdeki çanak-çömlek buluntularıyla değerlendireceğiz.

Bu çalışmada Konya ve Karaman bölgesinin çanak-çömlek kültürünü anlayabilmek için, bölgenin merkezinde bulunan malzemelerin yanı sıra sınır ilçelerinden toplanan yüzey malzemelerine de yer verilmiştir. Burada ele alınacak bölgeler Konya ovası kültürünü iyi bir şekilde temsil eden Selçuklu, Meram ve Karatay ilçeleri yerleşmeleri, Güney Anadolu (özellikle Tarsus) kültür izlerinin görüldüğü Karaman İli ve Konya'nın Çumra İlçesi, ayrıca Göller bölgesi kültürünün etkili olduğu Beyşehir ve Höyük İlçeleri, İç Batı Anadolu kültürünün temsil edildiği Akşehir, Çeltik ve Yunak çevresidir.

Kalkolitik Çağ Keramik Kültürleri

Orta Anadolu'daki EKÇ (Erken Kalkolitik Çağ) kültürlerinin, çanak-çömlekle Neolitik Çağ'ın bir devamı olduğu düşünülmektedir. Bu dönemde Göller Bölgesi, İç Anadolu ve Ege Bölgesi'nde boya bezemeli çanak-çömlek daha da gelişmiştir (Özdoğan 2002: 120). Bu geleneğin görüldüğü yerleşim yerleri arasında; Hacılar, Kuruçay, Karain Mağarası, Can Hasan ve Batı Çatalhöyük sayılabilir. Hacılar'daki bezeme geleneğine "fantastik üslup" denilmiştir. Bu kültür Antalya yakınlarındaki Karain mağarasında da görülmektedir. Buradaki kapların bazılarında krem astar üzerinde kırmızı boya

bezeme bulunmaktadır (Seher 1986: 222-223). Konya-Karaman malzemeleri ile karşılaştırılabilecek başka yerleşmeler, Tarsus Gözlükule ve Mersin Yumuktepe'dir.

Kuruçay'da kullanılan bant bezeme gibi bazı bezemelerin benzerleri Konya Ovası'nda görülürken, Konya-Karaman bölgesi ve Çukurova Bölgesi'ne özgü olan şevron bantlar ve satranç motiflerin benzerleri de Kuruçay ve Burdur Bölgesi'nde ortaya çıkmıştır. Buna rağmen bazı araştırmacılar Konya, Karaman ve Burdur bölgeleri keramik kültürleri arasında bir yakınlık olmadığını savunmaktadırlar (Duru 1994: 57-58).

Konya Bölgesi Kalkolitik Dönem keramik kültürünün yakın olduğu bir başka yerleşme ise Mersin'deki Yumuktepe'dir. Can Hasan 2B ve 2A' da (French 1967: 165-178) görülen bazı bezeme motifleri Yumuktepe XXI-XX kat malları ile benzeşir (Sevin 2003: 88). EKÇ keramiği krem renk üzeri kırmızı boyalıdır ve dönemin sonlarına doğru bezemede horizontal şeritler ve fırınlamadan meydana gelen daha koyu renkler ortaya çıkmaktadır (Mellaart 1965a: 125). Ayrıca beyaz dolgulu şevron motifleri de yine bu yerleşmede bezeme olarak kullanılmıştır (Garstang 1953: 59). Yöresel yapım olarak tanımlanan, açık zemin üzeri koyu boyalı mallar, Can Hasan yerleşmesi malları ile benzeşmektedir (Mellaart 1965a: 126). Yumuktepe yerleşmesinde görülen kap tipleri genel olarak fincan, küçük kâseler ve çömleklerden oluşmaktadır (Garstang 1953: 56).

Yumuktepe OKÇ (Orta Kalkolitik Çağ) malzemeleri yöresel izler taşıdığı kadar Halaf kültürünün etkilerini de göstermektedir (Garstang-Goldman 1947: 379; Garstang 1953: 101). Halaf etkili kapların özelliği iyi kaliteli olmalarıdır. Mallar güzel bir şekilde açılanmışlardır ve üzerlerinde farklı motifler bulunur. Bu evrede görülen tutamaklı kaplar ise, Anadolu platosunun GKÇ (Geç Kalkolitik Çağ) kaplarına benzemektedirler. Hacılar I, Batı Çatalhöyük ve Can Hasan'da bunların "ön modelleri" bulunmuştur (Mellaart 1965a: 127). Bu dönemin malzemesi düz bir kırmızı yüzey üzerinde kırmızı, kahverengi ve siyah boya kaplıdır. Fakat genel olarak kaplar kalın krem astarlıdır ve açıktır, motifler ise basittir (Mellaart 1965a: 127).

GKÇ malzemesi astar yüzeyi pembemsi-devetüyü renginde ve açıksızdır. Üçgen bezemeler ise genellikle beyaz ya da kahverengi –siyah renkle doldurulmuştur (Garstang 1953: 160).

EKÇ'da da görülen beyaz macun dolgu bezeme ve tek renkli açık mallar Konya Ovası GKÇ malzemelerinde de görülmektedir (Mellaart 1965a: 127).

Konya-Karaman buluntularını tarihleyebilmek için kullanılan bir başka önemli GKÇ yerleşmesi, Beycesultan XL-XX katlarıdır. Beycesultan GKÇ çanak-çömleği dört gruba ayrılmaktadır ve şu şekilde özetlenebilir: Grup 1 kaplarının özelliği beyaz boyanın kullanılmasıdır, Grup 2 kapları ise form

olarak Konya Ovası buluntularına benzemektedir. Grup 3'te ise omurgalı kâseler ortaya çıkar ve "Konya malzemesi" kaybolur. 4. grupta ise dışa eğik ağızlı omurgalı kâseler öne çıkmaktadır (Lloyd-Mellaart 1962: 75). GKÇ kapları ETÇ I ve ETÇ II kaplarından daha kullanışlı ve daha iyi kalitededir. Fakat yine de bunlar EKÇ Hacılar kaplarının kalitesinde değildir. Bu kültürün Güneybatı Anadolu'ya kültür düzeyi düşük olan bir göçmen grubu tarafından getirildiği düşünülmektedir. Bu durum Konya Ovası'nda da görülmektedir (Lloyd-Mellaart 1962: 71).

Malzemeler genel olarak koyu açık (siyah-kahverengi), ot ve taşçık karışımıdır. Bu bölge EKÇ çanak-çömlek kültürü, koyu mallara ve saman/ot katkısına yabancıdır (Lloyd-Mellaart 1962: 106). Bezeme az görülmektedir ve motifler çok sınırlıdır. En genel bezeme türü, mat bir beyaz boya ile açık yüzeye iri fakat iyi bir işçilikle yapılan çizgilerdir. Beycesultan ve Konya Bölgesi arasındaki ilişki en yoğun olarak GKÇ'nin ikinci evresinde (grup 2 malzemesi) yaşanmıştır. Bu evrede Beycesultan yerleşmesinde, Konya Ovası'nda görülen krem açık mallar ve kırmızı-kahve renkli mallar ortaya çıkar. Ayrıca her iki bölgede de açık-ağızlı, şerit kulplu kâseler görülür. Beycesultan örneklerinde bu kulplar ağız kısmının biraz üstüne yerleştirilmişken, Konya Ovası'nda genellikle kabın en geniş yerine yerleştirilmiştir (Lloyd-Mellaart 1962: 114). Yine iki tutamaklı testiler Konya Bölgesi'nde de görülmektedir. GKÇ sonlarında doğru ise Beycesultan-Konya bölgesi bağlantısı zayıflamıştır.

Porsuk Vadi'sinde bulunan Orman Fidanlığı yerleşmesi, "Porsuk Kültürü" içine girmektedir (Efe 2002: 121). Bu kültür, kuzeydeki Neolitik Fikirtepe kültürü ve güneydeki Aslantepeler kültürünün etkisiyle ortaya çıkmıştır. Koyu yüzlü açık mallar, bu kültürün bir özelliğidir. Aslanapa kültüründen etkilenen, astarlı veya boyalı kaplar daha az görülmektedir. I-V arasındaki katlar EKÇ'nin sonuna ait olan malları barındırmaktadır (Efe 2002: 121). Orman Fidanlığı'nda ortaya çıkan kaplar Konya-Karaman yerleşmelerinin kaplarına benzemektedir. Bir başka Porsuk yerleşmesi olan Kes Kaya'da bej renk ya da açık krem üzeri kırmızı, kahverengi ve siyah boyalı astarsız ya da beyaz astar üzeri boyalı kaplar bulunmuştur. Bunların benzeri Can Hasan ve Batı Çatalhöyük'te de görülmektedir. Yine bu iki yerleşmede görülen ince hamurlu, açık, yatay ve dikey zigzag bezemeli kap tipi, Kes Kaya'da da bulunmuştur (Efe 2001: 56). T. Efe, Konya, Akşehir ve Sultan Dağları bölgelerinin, Hacılar Kültürü'nden fazla etkilenmediğini ve bu yerlerin Kuzeybatı'ya yani Afyon Ovası'na ve Eskişehir Ovası'na doğrudan bağlantılı olduklarını düşünmektedir (ayrıca bkz. Koçak 2004: 14-15). Ona göre bunun nedeni ise Kes Kaya'da bulunan Aslanapa Kültürü etkili kırmızı astarlı malların, aslında Konya Ovası kökenli bir mal grubu olmasıdır (Efe 2001: 58). Bu durum Konya ve Akşehir kökenli malların, İç-Kuzeybatı Anadolu'ya yayıldığını ve buradan da Gediz, Ege Bölgesi, Ege Adaları ve Yunanistan'a kadar yayıldığını göstermektedir.

Yine Efe, bahsedilen bölgelerde görülen Konya-Akşehir kökenli ot/saman katkılı ve Hacılar'da görülmeyen halka dipli ve engin kaideli (pedestal) keramiklerin bunun bir kanıtı olduğu görüşündedir (Efe 2001: 59).

Konya Ovası ve Karaman çevresindeki EKÇ (özellikle Batı Çatalhöyük ve Can Hasan) çanak-çömlekleri, Göller Bölgesi'nden farklılıklar göstermektedir. Can Hasan Höyüğü'nün ikinci katında (2B1'de) krem astar üzeri kırmızı boyalı kaplar ve kalitesiz kaplar bulunmuştur. Aynı katın 2B2 bölümünde krem üzeri daha canlı kırmızı boyalı çanak-çömlekler bulunmuştur. Bunların benzerleri Batı Çatalhöyük'te de görülmektedir. Yerleşmenin 2B2 katında ilk açık ve kazı bezemeli mallar ortaya çıkmaya başlamaktadır (Mellaart 1965a: 120). Bu grup mallarında, renk olarak gri, sarı ve siyah kullanılmıştır. 2B3 katında ise bir yenilik olan açık renk zemin üzeri koyu renk boyalı bir kap tipinin ortaya çıktığı anlaşılmaktadır. Diğer taraftan kazıma bezeli ve krem üzeri kırmızı mallar, bu katta da devam etmektedir. 2B2 ve 2B3'de ise yabancı kökenli olduğu sanılan şevron motifli ve tarama motifli bezemeler görülmektedir. Bu çanak-çömlek örnekleri Tarsus çevresi ve Mersin Yumuktepe XXI -XX katlarındaki malzemeler ile karşılaştırılabilir (Mellaart 1965a: 120).

Araştırma bölgemizdeki bir başka önemli EKÇ yerleşmesi Batı Çatalhöyük'tür. Burada bulunan EKÇ çanak-çömleklerini Mellaart Erken Kalkolitik I (birinci sondaj yeri ve ikinci sondaj yerindeki yerleşim alanındakiler) ve Erken Kalkolitik II (ikinci sondaj yerindeki çukurlardan çıkan malzemeler) olmak üzere, iki gruba ayırmıştır (Mellaart 1965: 135-136). EK I (Erken Kalkolitik I) malzemeleri Hacılar'daki örneklere benzemektedir. Bu grubun malları; devetüyü ya da kırmızı hamurlu, beyaz taşçık ve mika benzeri katkılı ve bazılarında çok az saman katkılıdır. Fırınlama orta derecedir. Kaplar spiral şeklinde yapılmışlardır. Çanak-çömleklerdeki boya mat, ince ve siliktir. Açıklama ise boyadan sonra gerçekleşmiştir. Kullanılan boyanın rengi kırmızı, silik-kırmızı ve açık kahverengidir. Siyah ya da koyu kahverengi ise hiç kullanılmamıştır. Kabin dış yüzeyi genel olarak astarsızdır ve bu da kaba bir yeşilimsi-krem ya da açık kırmızı ton vermektedir. Fakat en iyi kap örneklerinde krem ya da sarımsı bir astar görülmektedir. Paralel horizontal zikzaklar, şevronlar, üçgenler ve noktalar, bezeme olarak kullanılmış bazı motiflerdir. Kap formu olarak en çok derin kâseler, boyunlu ve iki kulplu çömlekler, ağız bölümü yivli çanaklar, omurgalı kâseler, sepet-kulplu çömlekler ve düz orta büyüklüğünde çömlekler/testiler kullanılmıştır (Mellaart 1965: 152).

EK II (Erken Kalkolitik II) kapları ise EK I kaplarından daha yenidir. EK I grubunda kullanılmış olan bazı kap formları bu grupta da kullanılmıştır. Fakat bu gruptaki kap form çeşitliliği EK I'den azdır, bezeme daha fazladır ve motifler ise daha kalitelidir. Bu grupta, boyunlu çömleklerin yerini geniş boyunlu büyük çömlekler alırken, derin kâseler, sepet-kulplu çömlekler ve ağız bölümü yivli çanak gibi kapların kullanımı sona ermiştir (Mellaart 1965: 152).

Bahsedilen mal grubunda kullanılmış olan hamur rengi pembemsi kırmızı ve devetüyü renklerindedir. Katkı olarak taşçık ve mika kullanılmış, saman ise hiç kullanılmamıştır. Kaplar daha iyi fırınlanmıştır ve özde siyah is izleri artık görülmemektedir. Çanak-çömleklerin hemen hemen hepsinde beyaz astar vardır (bazıları siliktir). Çanakların hem iç hem de dış yüzeylerinde beyaz astar kullanılmışken, çömleklerde sadece dış yüzey ve ağız iç kısmına bu uygulama görülmektedir. Boya olarak en çok açık kahverengi, koyu kahverengi ve mat siyah kullanılmıştır. Bunların yanı sıra, pembe ve kırmızı boya nadir de olsa kullanılmaya devam edilmiştir. En kaliteli mallar beyaz ya da krem astar üzeri koyu kahverengi boyalı kaplardır. Grup I'in motifleri devam etmektedir. Tarama motifli bezeme kullanımı ise bu grupta yaygınlaşmıştır.

OKÇ çanak-çömleği Can Hasan 2A katında temsil edilmektedir. Bu yerleşim katında; boyalı kaplar, kazı/çizi bezekli basit kaplar, sade ve düz kaplar polikrom ve monokrom kaplar görülmektedir (French 1965: 89). Boyalı çanak-çömleklerin özelliği krem astar üzerine siyah ya da kahverengi boya kullanılmış olmasıdır. Bu kapların formları genellikle geniş gövdeli ve dışa eğik ağızlıdır. Kazı/çizi bezekli basit kaplar ise gri ya da kurşunî renginde olan açık mallardır. Bu gruptaki formlar genellikle kâselerden oluşmaktadır ve mallar açık ya da kazı bezemeli olsa da, kalitesizdir. Üçüncü grubu oluşturan kalitesiz malların rengi ise sade kahverengiden açık devetüyü rengine kadar değişmektedir. Polykrom kap grubunda en çok görülen kap formu kâse ve küçük çömlekçiklerdir. Monokrom çanak-çömleklerde ise genel olarak basit küresel formlar kullanılmıştır. Bu kapların hem iç yüzeyi hem de dış yüzeyi açık kırmızı ya da pembe boya astarla açkılanmıştır (French 1965: 90). 2A katının alt bölümlerinde (2A4-5) görülen tek renkli çanaklar kırmızı ve siyah renginde olup açıkıldır. Çok renkli mallar ise daha kalitelidir ve açık kiremit ve gri rengindedirler. 2A katının en son bölümü olan 2A5'daki kaplar, Mersin Yumuktepe XVII kat malları ile karşılaştırılabilir (Mellaart 1965a: 124).

GKÇ'a ait olan çanak-çömlek örneklerinin buldukları yerlerde genellikle daha erken ve daha geç çağlara ait kalıntılara rastlanmamıştır. Bu da bu dönemde yerleşim düzeninde bir değişiklik olabileceğini göstermektedir (Mellaart 1963: 199). Bu bölgelerdeki tek renkli malların hamuru devetüyü ya da kırmızıdır. Hamurun ortası pişmeden dolayı siyahtır ve katkı malzemesi olarak bol taşçık ve saman katkı görülür. Konya ve Karaman mallarındaki işçilik genel olarak fazla kaliteli değildir. Kaplardaki astar, kahverengi, koyu kahverengi, devetüyü ve kırmızı renkte olup, ince açıkıldır. Bu tür kaplarda genel olarak bezeme görülmez ve kazıma bezemeli olanlarda ise beyaz macun dolgusu görülmemektedir. Kaplarda tutamakları andıran kulplar mevcuttur. Kulp tutamaklı bu kap türleri, Konya Ovası'nın ilk örnekleridir (Mellaart 1963: 199). Tutamaklı kâseler nadirdir fakat kenarları dışa eğik olan kâseler daha yoğun görülmektedir. Dışa dönük olan kâselerin bazılarında küçük tutamaklar bulunmaktadır. Bu dönemde sepet-kulplu çömlekler hala kullanılmaktadır.

GKÇ'da çizgi ya da kazıma motifli malların ilk örnekleri ortaya çıkmaktadır. Çumra höyüklerinde bulunan beyaz boyalı kaplar hemen hemen Konya Ovası'nın her alanında görülür (Efe 2003: 96). Ancak Konya Ovası'nın daha doğusundaki bölgelerde ve batısındaki Beyşehir-Seydişehir bölgesinde bu bezemeli kap örneklerinden bulunamamıştır (Mellaart 1963: 201). Beyaz boya bezemeli kap grubunun hamuru devetüyü veya kurşunî renginde, katkı olarak küçük taşçık ve saman kullanılmıştır. İşçiliği kalitelidir ve genel olarak iyi fırınlanmışlardır. Bu kap tiplerinde kullanılan teknik, daha sonra ortaya çıkacak olan ETÇ I açıkli mallarında kullanılan teknikten farklı değildir (Mellaart 1963: 201.) Tek renkli çanak-çömleklerden daha kaliteli olan bu mallar genellikle açıkli ve astarlıdır. Renk olarak kırmızı, devetüyü, kiremit rengi, açık ve koyu kahverengi yoğun bir şekilde kullanılmıştır. Küçük kâselerin iç yüzeyinde ve ağız kısmında genellikle siyah renk kullanılmışken, dış yüzeyde kırmızı, devetüyü ya da kahverengi kullanılmıştır. Kalın ve mat olan beyaz boya ise kaplara fırınlamadan önce fakat açıktan sonra uygulanmıştır. Bezemeler kabın farklı yerlerine uygulanmıştır. Çömleklerde dış yüzeye, kapakların sadece üstüne, omurgalı kaplarda omurganın sadece yukarı bölümüne, sığ yayvan kaplara ise sadece iç yüzeye ve küresel gövdeli kaplarda ise hem iç hem de dış yüzeye bezeme yapılmıştır. Bezeme motiflerinde çok fazla çeşit görülmemektedir. Fakat en çok kullanılanlar paralel şevronlar, yatay ve dikey bantlardır.

Çumra Bölgesi'nde ve Karaman Ovası'nda görülen bir başka kap grubu ise beyaz astar üzeri mat kırmızı boyalı çanak-çömlektir. Bu tip malzemelerden az sayıda örnek vardır.

Erken Tunç Çağ Keramik Kültürleri

ETÇ'a özel olan testi, fincan ve maşrapalar, GKÇ'de ortaya çıkmaya başlamışlardır. Bu kap formları GKÇ'den ETÇ'ye olan geçiş evresinde daha da gelişerek ETÇ'nin karakteristik kap biçimi olan gaga ağızlı testilerin ilk örneklerini ortaya çıkarmıştır. Yine bu geçiş evresinde siyah açıkli çanak-çömleğin yerini kırmızı açıkli ve astarlı kaplar almıştır.

T. Efe, ETÇ'de Anadolu'da farklı kültür bölgelerinin var olduğunu ve bunlardan bazılarının şunlar olduğunu savunmaktadır: Troia-Yortan kültürü, Phrygia-Bithynia kültürü, Orta İç Batı Anadolu kültürü (Beycesultan, Kusura, Afyon), Lykia-Pisidia kültürü, Filyos kültürü, Orta Anadolu kültürü, Akşehir kültürü, Konya Ovası kültürü ve Kilikia kültürü. Bunlardan Troia-Yortan, Phrygia-Bithynia ve Lykia-Pisidia ETÇ I'de ortaya çıkarken, diğerleri ETÇ II'de belirmiştir (Efe 2003: 103-104).

ETÇ I'de Orta İç Batı Anadolu'da ince kenarlı ve oluk bezemeli kaplar görülmektedir. Kaplarda kırmızı veya siyah astar vardır. Konya-Karahöyük ETÇ I (XVIII-XXVII) katları bazı bilim adamları (Easton 1976: 156-158) tarafından Tarsus (Gözlükule) ETÇ I ile aynı zaman dilimine yerleştirilmiştir

(Yakar 1979: 60-61). Yine aynı bilim adamları Tarsus ETÇ I' i Troia ETÇ I ile çağdaş olduğu görüşündedirler. Bu durum Karahöyük ETÇ I' in Troia ETÇ I ile çağdaş olabileceğini anlatmaktadır. Karahöyük XXII katındaki ortaya çıkmış olan küçük ilmek kulplu bir fincanın, Tarsus ETÇ I kap örneklerine benzemesi ve yine Karahöyük XXII katında bulunan düz kenarlı bir kapağın Troia I tipinden oluşu, bu görüşü desteklemektedir (Yakar 1979: 60).

ETÇ II' de Orta Anadolu' da çanak-çömlek hala elde yapılmaktadır. Bölgenin en tipik malı ise kırmızı astarlı ve açıkta kaplardır. Bu grup dışında, hamuru sarımsı-devetüyü renginde, üzerlerinde pembemsi ve siyahımsı renkte bant şeritleri ve iyi pişmiş olan kaplar vardır. Bu kap türlerinin Konya Ovası kökenli olduğu düşünülmektedir. Bunlardan Akşehir ve Merkez ilçelerde de vardır, fakat asıl yoğunluk Ereğli-Çayhan Yaylası' nda bulunmaktadır (Öztan 1989: 409-410; Bahar-Koçak 2004: 66-69 (bkz. TABLO Y); Güneri 1989: 98-99). Yüksek ısıda fırınlanmış olan "metalik kaplar", bu yerleşmeler dışında Mersin Yumuktepe ve Tarsus Gözlükule' de de bulunmuştur (Garstang 1953: Fig. 122: 196; Goldman 1956: Fig. 247: 107). Bu metalik kaplar, ET II döneminde Orta Anadolu ve Güney/Güneydoğu Anadolu arasında bir bağlantının olduğunu göstermektedir.

Yine Kuzey Suriye' nin bazı bölgelerine bu metalik kaplardan ithal edildiği düşünülmektedir (Mellaart 1954: 189-196; Mellaart 1963: 229). Konya' nın daha doğusunda ise bu kap tipleri Acemhöyük X katta ve Kültepe 14. katta görülmüştür (Öztan 1989: 409-410; Özgüç 1986: Fig. 3-21: 38-39).

ETÇ II' nin sonlarına doğru, daha önce var olan kültür bölgelerinin sınırları ortadan kalkmış ve yerine Troia II (Kuzey-batı Kıyı şeridi) uzantılı kültür yerleşmiştir. Bu dönemin özelliği; çömlekçi çarkının kullanılması ve kırmızı-kahverengi boya astarın uygulanmasıdır. Yine bu dönemin sonlarına doğru "iyi açıkta" ve yöresel kap biçimleri tekrar ortaya çıkmaya başlamıştır (Lloyd-Mellaart 1962: 199). ETÇ III döneminde depas, tankard, "Troia tabağı" gibi yeni kap türleri ortaya çıkar. Çarkın kullanılması ile kapların kenar konturları basitleşir ve kapların gövdeleri uzun ve oval bir form alır. Orta Anadolu' da boya bezeme tekrar ortaya çıkarken, Batı Anadolu' da bezeme daha az uygulanır. Kızılırmak kavisi içinde Kappadokya Boyalıları ve Geçiş Dönemi Boyalıları' ndan oluşan iki grup ortaya çıkar. Konya Ovası' ndaki ETÇ III dönemi boyalı kapları, ince kenarlı, krem astar üzerine ince çizgilerden oluşan kırmızı boya bezemeli olan Geçiş Dönemi Boyalı grubun mallarına benzemektedirler (Efe 2003: 120).

ETÇ III; biri erken evre ETÇ IIIa (Troia III ve IV ile çağdaş) ve diğeri geç evre ETÇ IIIb olmak üzere iki evreye ayrılmaktadır (Troia V ile çağdaş) (Lloyd-Mellaart 1962: 199). IIIa evresi kültürel olarak fakirdir. Bu da ETÇ II döneminin sonlarında görülen kültürel değişim ile ilgilidir. Mellaart' a göre bunun nedeni ETÇ II' nin sonlarına doğru gerçekleştiğini düşündüğü Luvi

göçleridir (Mellaart 1963: 210). Adı geçen yerleşmedeki en kaliteli kaplar hala el yapımıdır. Tıpkı Troia IIb ve Kilikia'ya da olduğu gibi, Beycesultan'da da çarkın kullanılmaya başlanması daha kaliteli kapların ortaya çıkmasına neden olmamıştır. Aksine, çömlekçi çarkının kullanılması, seri üretilmiş kalitesiz ve fazla sanatsal olmayan kaba mallarda bir artışa yol açmıştır. Çark izini gizlemek için kaplar, ince bir tabaka kırmızı, devetüyü ya da kahverengi boya astarla sıvanmışlardır. Bezeme ise nadir kullanılmıştır. Beyaz boya bezeme ve beyaz macunla doldurulmuş kazı bezemeler ise ortadan tamamıyla kalkmıştır. Çömleklerde, gaga ağızlı testilerde ve fincanlarda astardan önce kazı bezek uygulanmıştır. Bu bezeme türü derin, düzensiz ve kabadır. Dışa çekik ağızlı fincan ve kaselerin hemen ağızlarının üzerinde dikey şerit ve ilmek kulplar görülür. ETÇ III çanak-çömleğinin hamur rengi devetüyü veya mat kırmızıdır. Katkı olarak ise saman ve taşçık vardır. Kaplar genel olarak iyi pişmişlerdir. Fakat özdeki griliklerin devam ettiği gözlemlenir. Çanak-çömlek yüzeyleri kap ıslakken düzeltilmişler ve yüzeylere kirli kahverengi ya da açık kahverengi astar uygulanmıştır. Boya astar genellikle tüm dış yüzeye ve sadece iç ağza bir bant şeklinde sürülmüştür. Astarlı mallar genel olarak bezemesiz ve açkısızdır. En kaliteli astarlı mallara ise açkı uygulanmıştır. Bu dönemin astarları çok kolay bir şekilde silinirler. Alacalı yüzeyler bu evrede fazla görülmezler ve daha önceki dönemlerde görülen "kaba ve gri mallar" ise ETÇ III'de yoktur (Lloyd-Mellaart 1962: 200).

Konya Ovası Çanak-Çömleği

Selçuklu İlçesi malzemesi:

Pınarbaşı Yuğ Tepesi (113.14.²): Höyük Konya merkezin 25 km. kuzeyinde ve Pınarbaşı köyünün 500 m güneyinde yer almaktadır (Bahar 2001: 189). Yerleşmenin Kalkolitik ve Erken Tunç çağlarda önemli bir merkez olduğu düşünülmektedir. Bunun nedeni ise ovada yer alan yerleşmelerin çevredeki dağ yollarını kontrol etmesidir (Bahar-Koçak 2003: 25).

Pınarbaşı malları arasında; çanaklar (kase, tabak), çömlekler (vazo, kavanoz?), tavalar ve bir tane tutamaklı kapak bulunmaktadır (Çizim 1/2: 1/6; 3/5; 15/5).

Çanaklarda; kahverengi ve kırmızının tonları ana renktir. Bazı çanakların hamur rengi pembemsi-kırmızı iken diğerlerinin kahverengindedir. Astar rengi ise genellikle kendindedir. Çanakların hemen hemen hepsinde taşçık, kireç ve saman görülmektedir. İnce ve orta kumlu olan katkının içine bazen mika da karıştırılmıştır. Kapların çoğunun orta derecede fırınlanmış oldukları görülür. Çanakların bazılarında hem iç hem de dış yüzeyde kırmızı ya da kahverengi boya bezeme vardır. Bu grupta bulunan, ağızları veya üst gövdeleri hafif dışa açılan çanakların iki yüzü açkılıdır. Diğer taraftan yayvan olan çanakların sadece iç kısımları açkılıdır. Bu durum, iç tarafın daha görünür

olmasından kaynaklanmaktadır. Kaplarda ayrıca tutamak ve hafif sağa doğru yatmış olan dikey kulplar görülmektedir.

Çömlekler form olarak iki gruba ayrılmaktadırlar. Birinci gruptakiler biçim olarak geniş gövdeli, dar boyunlu ve geniş ağızlıdır (örneğin Çizim 3/5. İkinci grup ise düz ağızlı ve gövdesi aynı orantıya sahip olan çömleklerdir. Çömleklerin hamur rengi, çanaklarda olduğu gibi kırmızı ve kahverenginin tonlarındadırlar. Astarları hamurla aynı renkte olabileceği gibi farklı renkte de olabilmektedir. Çömlek örneklerinin hemen hemen hepsi orta veya kötü pişmiştir. Hamur katkısı ise çanaklardaki gibidir. Tek fark kaba yapım çömlek katkısında yoğun iri taşçık bulunmasıdır. Pınarbaşı Höyük'ten seçilen çömleklerde bezeme hemen hemen yoktur ve açıklama da aynı şekilde nadirdir.

Konya Ovası'nda çok görülen ve Pınarbaşı Yuğ Tepesi'nde de bulunan bir başka kap örneği; ETÇ II tavalardır (Bahar-Koçak 2003: 32). Bu kap formları Afyon-Bolvadin kesiminde de yoğun bir şekilde bulunmaktadır (Koçak 2004: 62 çizim 43). Hamur rengi kahverengi olan tavaların astarı da genellikle kendindedir. Hamur katkısı orta kumlu, taşçık, kireç, saman ve mikalıdır. Tavaların iç yüzeyleri açkılanmış ve düzeltilmiştir. Bunların üzerinde is izleri görüldüğü için fırınlamanın kötü olduğu söylenebilir.

Bu yerleşmede tutamaklı bir kapak parçası da bulunmuştur. Hamur rengi ve astarı kahverengidir. Kötü pişmiş olduğu anlaşılmaktadır. Bu kapağın örneklerine yine Selçuklu İlçesi sınırları içerisinde bulunan Malas II ve Meydan Yolu yerleşmelerinde de rastlanılmaktadır. Bu tip kapakların gövdesi aynı orantıda değildir ve bir dalgalanma vardır (Bahar-Koçak 2003: 40).

Sızma Höyük (113.07.): Sızma Köyü Konya İli'nin 35 km. kuzeyinde bulunmaktadır. Köyün merkezinde yer alan höyükte 1924 yılında kazılar yapılmıştır (Robinson 1927). Sızma Höyük dağlarla çevrilmiş bir durumdadır (Bahar-Koçak 2003: 25). Bu yerleşmede de Kalkolitik ve ETÇ'ye ait malzemeler bulunmuştur (Çizim 2/4; 3/8; 6/4; 7/1, Resim 1/1-2).

Burada bulunan bir tankard parçasının benzerleri Beycesultan ETÇ II (Seton-Lloyd 1962: 190 Fig. 46/2), Troia I (Blegen 1950: Fig. 380/36773 ve 35558) ve Kaklık mevkiinde (Topbaş-Efe-İlaslı 1998: 68 Fig. 32/126 ve Fig. 58/164) görülür. Genel olarak Sızma buluntuları Güneybatı, Batı Anadolu ve Ege kültürleriyle yakın bir bağlantı içerisinde (Bahar-Koçak 2004: 30-31).

Kapların hamur rengi açık kahverengi, kiremit rengi, kahverengi ya da koyu kahverengindedir. Astar ise genellikle hamur ile aynı renktedir. Bu yerleşmede de tıpkı Pınarbaşı'nda olduğu gibi kaba mallarda astar uygulanmamıştır. Açkısı ise çanaklarda her iki yüzeye, çömleklerde sadece dış yüzeye ve iç ağız kısmına uygulanmıştır. Boya bezeme de aynı şekilde kullanılmıştır. Kapların çoğu orta dereceli pişmiştir fakat nadir de olsa iyi fırınlanmış olanlar da vardır. Sızma buluntularının çoğu orta kumlu, kireç,

taşçık ve saman katkıdır. Bazılarında yoğun saman ve iri taşçık katkısına rastlanılmaktadır.

Meydan Yolu (113.21.): Höyük, Bağrıkurt Köyü'nün 5 km. kuzeydoğusunda ve Konya-İstanbul Karayolu'nun 3 km. doğusunda yer almaktadır. Bu yerleşmedeki buluntular; çanak, çömlek ve tavalardan oluşmaktadır (Çizim 1/1; 1/4; 1/5; 3/11; 8/1; 8/2; 8/3; 9/1; 15/3).

Buradaki çanakların bir kısmı kahverengi hamurlu ve kırmızı ya da koyu kahverengi astarlıdır. Bütün çanaklar orta derecede fırınlanmıştır; bazılarının yüzeyinde is izleri bulunurken diğerlerinin çekirdeğinde siyahlıklar mevcuttur. Çanakların bir kısmında, ağızların hemen altında sağa doğru yatmış olan dikey kulp bulunmaktadır. Yine bu çanakların büyük bir bölümünün ağızları düz ve hafif içeri doğru bakmaktadır. Profillerin çoğu dışbükeydir.

Meydan Yolu'ndan seçilen çömlek ağızları iki gruba ayrılabilir. Birinci grubun ağız kısımları hafif içe dönük ve şişkin gövdelidir (Çizim 8/1; 8/2; 8/3). İkinci grupta ise iki farklı tip vardır. Bunlardan bir kısmının ağız kısımları düzdür. Boyun kısımları da aynı şekilde devam ettikten sonra gövdede genişlerler. Diğerleri ise ağız kısmı dışa dönük ve şişkin gövdeli olanlardır (Çizim 15/3).

Bu ikinci grubun hamur katkısı birinci gruba göre daha incedir. Birinci grubun hamuru iri taşçıklıdır; fakat her iki grubun hamuru kireç, mika ve saman katkıdır. Çömlek grubunun hamur rengi kahverengi ve tonlarındadır. Astar ise genel olarak kendindedir. İkinci grup kapların içi ve dışı silik açkılı iken, birinci grup mallarına açkı uygulanmamıştır. Çömleklerin büyük bir bölümü orta derecede fırınlanmışlardır.

Tavaların hamur rengi açık kahverengidir ve aynı renkte astarlanmışlardır. Katkı olarak arıtılmamış kum, yoğun saman, iri taşçık, kireç ve yoğun mika kullanılmıştır. Tava parçalarının sadece bir tanesinin dış yüzeyi düzeltilmiştir. Bu formdaki kapların hepsinin iç yüzeyi işlem görmüştür. Bunlar da Pınarbaşı örnekleri gibi kötü pişmişlerdir.

Sulutaş Höyük (113.05): Konya İl merkezinin yaklaşık 13 km. kuzeybatısında bulunan Sulutaş Kasabası'nın 3 km. güneyinde yer alan höyük, Neolitik Dönem'den Bizans Dönemine kadar yerleşme göstermektedir. Höyükteki Kalkolitik ve ETÇ buluntularının özelliği, komşu Pınarbaşı ve Meydan Yolu yerleşmelerinin çanak-çömlek buluntularına yakındır (Çizim 4/5; 4/7; 7/4, Resim 1/3;1/4; 1/5). Ayrıca Orta Anadolu ve Kuruçay çanak-çömlek kültürlerine benzemektedir (Bahar 2001: 187). Kaplarda görülen ana hamur rengi kahverengindedir. Fakat krem, koyu kül rengi ve pembe renkler de görülmektedir. Çoğu çanak-çömlekte astar rengi kendindedir. Bazı kaplarda astarların kalın ve parlak olduğu gözlenmektedir; bu yüzden bunlara boya-astar denilebilir. Açıklama gören mallarda, genellikle bu işlem her iki yüzeyde de

uygulanmıştır. Çanaklar form olarak birbirlerine benzerler, çömlekler arasında da biçim olarak pek fark yoktur. Yalnız bazılarının ağız kısmı diğerlerine göre daha dışa kıvrıktır. Sulutaş Höyük'te de Meydan Yolu ve Sızma höyüklerinde görülen hafif sağa yatık dikey kulplu çanaklardan bulunmuştur.

Çumra İlçesi malzemesi

Gökhöyük (121.02.) : Höyük, Eski adı Tımraş olan Gökhöyük Köyü'nün sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu höyük yerleşmesi, Çarşamba Vadisi'nin doğu kesiminde ve Konya İl merkezinin 55 km. güneydoğusunda yer almaktadır (Bahar 2004: 205). Höyükteki kapların hamur rengi genel olarak açık kiremit rengi ve açık kahverengindedir. Hamur, orta kumlu, kireç ve saman katkılıdır. Bezeme olarak ise, krem astar üzerine kahverengi ya da vişne rengi boya uygulanmıştır. Bu boya bezeme genellikle kabın dış yüzeyi ve iç ağız kısmına ya da iç ağız bölümü ve dışta omuza kadar olan kısmına uygulanmıştır. Bazı örneklerin her iki yüzeyi boyalıdır. Fakat genel olarak Gökhöyük kaplarında bu işleme fazla rastlanılmaz. Form olarak hafif dışa dönük ağızlı çömlek ve düz ağızlı çanaklar görülmektedir (Resim 2/1; 2/2; 2/3; 2/4). Kapların hemen hemen hepsinin orta derecede pişmiş olduğunu görülür. Gökhöyük malzemesi Çumra'da görülen diğer erken dönem malzemeleri gibi, başta Konya Ovası kültürü olmak üzere, Tarsus çanak-çömlek kültürü ile de benzerlik göstermektedir.

Yenisu (Alkaran) Höyük (121.06.): Yerleşme, Konya İl merkezinin yaklaşık 55 km. güneydoğusunda bulunan Yenisu (eski ismi Alkaran) Kasabası'nın 1 km. doğusunda ve Çarşamba Vadisi'nin güney yamacında yer alır. (Bahar 2004: 206): Yerleşme yoğun ETC malzemesi vermektedir (Çizim 5/4; 5/7; 11/3; 12/7, Resim 2/13; 2/14; 2/15; 2/16). Buradaki çanaklar iki gruba ayrılmışlardır. Birinci gruptakilerin ağız bölümü hafif içe dönük, ikinci grubun ise hafif dışa eğik durur. Fakat her iki grubun dudak formları düzdür. Çanakların hamuru genel olarak Selçuklu İlçesi örnekleri ile benzerdir. Fakat buradaki hamurlar daha ince kumlu, yoğun kireç ve taşçık katkılıdır. Saman, Selçuklu malzemesindeki kadar yoğun değildir. Çanakların hamur rengi çoğunlukla açık kahverengindedir. Astar ise kiremit, krem ve kahverenginin tonlarındadır. Yenisu malzemesi genel olarak açıktır ve bazı erken dönem malzemelerinin hem iç hem de dış yüzeyi çok iyi açıktır. ETC çanaklarının dış yüzeyinde açkı olduğu görülür. Bezeme olarak krem astar üzerine koyu kırmızı ya da vişne rengi boya uygulanmıştır. Boya genel olarak tüm dış yüzey ve iç ağız kısmında vardır.

Yenisu çömleklerini; dar boyunlu ve dışa dönük ağızlılar, dar ağızlılar ve düz ağızlılar olmak üzere üç gruba ayırmak uygundur. Kapların bazıları çok ince cidarlıdır. Çanaklarda olduğu gibi çömleklerin hamur renginde de kahverengi hâkimdir. Astar rengi olarak bej, devetüyü ve kahverenginin tonları kullanılmıştır. Açık daha çok düz ağızlı çömlek grubunun, iç yüzeyine

uygulanmıştır. Hamur; ince kumlu, yoğun kireç, mika ve saman katkıdır. Kaplar orta pişmişlerdir. Çanaklarda olduğu gibi çömleklerde de krem astar üzerine kahverengi ya da vişne rengi boya uygulanmıştır. Bazen devetüyü rengi astar üzeri koyu kahverengi boya da kullanılmıştır. Bu boya bezeme genellikle kabın dış yüzeyi ve iç ağız kısmına ya da iç ağız bölümü ve dışta omuza kadar olan kısmına uygulanmıştır.

Tavaların hamur ve astar rengi kahverengidir. Hamur, orta kumlu, bazılarında yoğun mika taneli, kireç, taşçık ve saman katkıdır. Fırınlama orta veya kötüdür. Buradaki tava örneklerinin dış yüzeyleri, Pınarbaşı ve Meydan Yolu örnekleri gibi işlem görmemiştir.

Dedemoğlu Höyük (121.18.): Konya İli'nin 27 km. güneydoğusunda bulunan Dedemoğlu Köyü'nün 2 km. kuzeydoğusunda ve Çatalhöyük'ün 5 km. kuzeybatısında yer alan höyükte, ETÇ çanak-çömlek buluntuları vardır (Bahar 2005: 344). Höyükte bulunan çanak-çömleğin ana hamur rengi kahverengidir ve astarı da aynı renktedir (Resim 2/5; 2/6; 2/7; 2/8). Kalite olarak çoğu kaba yapıdır. Hemen hemen hepsinin hamur katkısı; orta-kaba kumlu, taşçık, iri kireç taneli ve samanlıdır. Mika katkısı ise, bu malların hamurunda fazla kullanılmamıştır. Fırınlama ise genellikle kötü derecededir. Açıklı olan kapların her iki yüzeyinde de bu işlemin uygulandığı anlaşılmaktadır.

Bazı çanakların ağız kısmı çok düzdür (Çizim 10/1; 11/1). Çoğu geniş ağızlıdır ve aşağı doğru daralmaktadırlar. Buradaki çanaklar Göksu Vadisi örneklerine benzemektedirler (French 1965a: 177-201)

Çömlekler form olarak diğer yerleşmelerden farklı değildir. Fakat kullanılmış olan boya burada daha koyudur ve aynı renkte değildir. Örneğin dış yüzey koyu vişne rengindeyken, iç ağız kısmı kahverengindedir ya da tam tersidir (Çizim 2/1; 2/2; 7/3).

Kızıl Höyük (121.14.): Yerleşme Konya'nın 30 km. güneydoğusunda, Küçükköy sınırları içinde ve Hayıroğlu'nun 3 km. güneybatısında bulunmaktadır (Bahar 2005: 343). Höyükte yoğun miktarda Kalkolitik ve ETÇ malzemesi görülmektedir (Resim 2/9; 2/10; 2/11; 2/12). Burası Orta Anadolu ve Çukurova bölgeleri arasındaki ulaşımda önemli bir başlangıç noktasında bulunmaktadır. Höyükte bulunan ETÇ II metalik kapları, Kilikya ile olan bağlantıyı göstermesinden dolayı önemlidir (Bahar-Koçak 2004, 14; Bahar 2005, 343). Yine bu höyükte Çumra-Selçuklu ilçeleri arasında görülen yüksek tutamklı kapaklar (Bahar 2005: 353, resim 6) yoğun bir şekilde bulunmuştur. Bunların benzerlerine Etiyokuşu (Kansu 1940, 105), Beycesultan (Lloyd-Mellaart 1962: 116 vd.), Alacahöyük (Koşay-Akok 1938: 52), Yortan (Kamil 1982: Fig. 33/80-87; 34/88-96) ve Kuruçay (Duru 1996: 36) gibi yerleşmelerinde de rastlanılmıştır. H. Bahar bunların bölgesel bazı özellikleri ortaya koyduklarını düşünmektedir (Bahar 2005: 346)

Meram İlçesi Malzemesi:

Çayırbağı (116.08.) : Yerleşme, Konya merkeze 18 km. uzaklıkta olan Çayırbağı Köyü'nün batısında, doğal bir tepe üzerinde bulunmaktadır (Bahar 2010: 306-307). Çayırbağı'nda Kalkolitik ve ETÇ malzemeleri yoğundur (Resim 1/6; 1/7; 1/8; 1/9; 1/10). Buradaki çanakların en dikkat çekici özelliği parlak oluşları ve kırmızının farklı tonlarını taşımalarıdır. Çanakların ağızları düz olmakla birlikte çok hafif içe bakarlar. Bu tip kapların hamuru orta kumlu, taşçık, kireç ve saman katlıdır. Çanaklar orta derecede pişmiştir. Kapların hamur rengi açık kahverengi iken, astar rengi kırmızı ve bu rengin farklı tonlarındadır. Hemen hemen bütün çanakların iki yüzeyi de iyi açıktır. Bu tip çanaklar "Kırmızı açıklı mallar" olarak da bilinmektedir. Bu özellikleri taşıyan çanaklara, Konya Ovası ve Afyon Bölgesi'nde yoğun olarak rastlanılmaktadır.

Yerleşmenin yüzeyinden elde edilen çömlekler, çanaklar kadar iyi işçilik göstermezler. Bazı çömlek ağızları hafif dışa eğik iken diğerleri düz ağızlıdır. Kahverengi ve tonları, hamur rengine hâkimdir. Çömleklerin astarı genellikle kendindedir ve hamur katkısı çanaklarınkine benzemektedir.

Zoldura Höyük (116.14.): Konya İli'nin yaklaşık 35 km. güneyinde bulunan Hatunsaray Kasabası'nda yer almaktadır (Bahar 1999: 23; Bahar 2005: 341). Buradaki çanak ve çömleklerin başlıca hamur rengi kahverengi, beyaz/bej, koyu kahverengi ve kül-rengidir. Kapların astarları pembe, kahverengi, koyu kahverengi, beyaz/bej ve gridir. Fakat bazen pişmeden kaynaklanan astar renginde farklılaşma ve renk dalgalanması vardır. Bazı kaplarda açık veya silik açıkları izleri görülmektedir (Çizim 2/3; 4/3; 7/5; 14/1; 15/4, Resim 1/11; 1/12; 1/13; 1/14; 1/15). Kapların hamurunda katkı maddesi olarak; taşçık, kireç, mika ve saman kullanılmıştır. Bazı mallarda yoğun mika ve yoğun kireç katkısı görülür. Bazı Zoldura Höyük malzemelerine boya bezeme uygulanmıştır.

Çomaklı Höyük (116.03.): Yerleşme Konya merkezin 17 km. güneyinde ve Çomaklı Köyü'nün 1,5 km batısında yer almaktadır. Meram-Çumra arasında bulunan önemli höyüklerden biridir. Burası Neolitik Çağ'dan Antik Çağ'a kadar yerleşme görmüştür (Bahar 2004: 204). Höyük yüzeyinde görülen buluntuları, üç gruba ayırmak mümkündür. Bunlar çanak, çömlek ve tavalardan oluşmaktadır.

Çanaklar (Çizim 10/4;12/2; 14/3; 15/1; 15/8), hafif içe dönük ağızlı ve aşağı doğru daralan tiplerdendir. Bunların hamur rengi, kül renginden kahverengine kadar değişmektedir. Çoğu çanağın astar rengi yine bu renklerde. Bu grubun hamurunda katkı maddesi olarak taşçık, kireç mika ve bazılarında da saman kullanılmıştır. Seçilmiş olan çanaklarda açıklama görülmektedir ve fırınlanmalarına orta veya kötü denilebilir.

Çömlek (Çizim 3/9; 4/6; 4/10) formları birbirine yakındır. Fakat bazıları diğerlerinden daha dışa dönüktür. Bu grup kaplarının hamur rengi bej,

kahverengi, grimsi-kahverengi ve açık kiremit renklerindedir. Çömleklerin astar rengi de bu renklerde. Çömleklerin hamuru, çanaklarınkinden daha iri taşçık ve yoğun kireç katkılıdır.

Çomaklı tava örnekleri (Çizim 1/3) Pınarbaşı ve Meydan Yolu örneklerinden daha incedirler.

Sarayönü İlçesi malzemesi.

Dedenin Höyük (108.10.): Konya İli'nin yaklaşık 53 km. kuzeyinde bulunan yerleşmede Kalkolitik ve ETÇ çanak-çömlek parçaları bulunmuştur (Bahar 1997: 363; Bahar 2007: 483). Buradan seçilmiş olan malzemeler, çanak ve çömlek olmak üzere iki gruba ayrılmışlardır. Her iki grubun malzemesi de açık kahverengi hamurlu ve kahverengi astarlıdır. Örneklerin çoğunun iki yüzeyi de açıktır. Çanakların hemen hepsi iyi pişmiştir ve genellikle bu çağ kaplarında görülen özde siyahlık burada görülmez. Çanaklarda kullanılmış olan katkı; ince kum, taşçık, kireç, mika ve samandır. Çanaklar form olarak içe dönük ağızlıdır. Bazı kaplarda hafif sağa yatık kulplar bulunmaktadır. Bu kulplar Pınarbaşı ve Meydan Yolu'ndaki benzer örneklerden, daha keskin hatlıdır. Çömlekler, çanaklar kadar iyi fırınlanmamıştır. Çünkü yüzeylerinde is izleri görülmektedir. Çömleklerin hamur katkısı, çanaklarınkinden farklı değildir. Çömleklerden bazılarının ağızları dışa kıvrıktır. (Resim 5/1; 5/2; 5/3; 5/4; 5/5; 5/6).

Başhöyük (108.07.): Höyük, Konya merkezin kuzeyinde ve 60 km. uzaklıktaki Başhöyük Kasabası'nın kuzeyinde bulunmaktadır. Yerleşmede, GKÇ ve ETÇ'ye tarihlenebilecek çanak-çömlek parçaları ele geçirilmiştir (Bahar 1997: 363; Bahar 2007: 484) (Çizim 3/6; 9/9; 13/4). Buradaki kapların ana hamur rengi kiremit ya da kahverengidir. Başhöyük çanak-çömleği, Dedenin Höyük kaplarına göre daha kalitesizdir ve daha kötü pişmişlerdir. Astarlar genellikle hamur rengi ile aynı renktedir. Hemen hemen hepsi açıktır. Fakat bazılarında bu açık siliktir. Dedenin Höyük malzemelerinin aksine buradaki kapların hamuru daha kabadır. Hamurda iri taşçık ve iri kireç taneleri görülmektedir.

Ertuğrul Höyük (108.12.): Konya'ya 38 km. uzaklıkta olan Ertuğrul Köyü'nün doğusunda bulunan höyükte farklı dönem buluntularının arasında ETÇ malzemeleri de görülmektedir (Bahar 1997: 364). Buradaki malların hamur rengi genellikle kahverengi ve tonlarındadır. Astar rengi ise hamur rengi ile aynı renktedir. Buradaki kaplar da tıpkı Başhöyük malları gibi orta veya kötü dereceli fırınlanmışlardır. Çanak-çömleklerden bazıları açık iken, diğerlerinde silik açık izleri görülmektedir (Resim 5/10; 5/11; 5/12). Kaplarda katkı maddesi olarak yoğun saman, orta kum, taşçık, kireç ve mika kullanılmıştır.

Pazar Höyük (108.06.): Pazar Höyük, Sarayönü-Başhöyük yolunun yaklaşık 1 km. doğusundadır. Buradan toplanmış olan parçaların ana hamur

rengi kahverengi ve tonlarındadır (Çizim 3/3; 6/2.) (Bahar-Karauğuz-Koçak 1996: 31). Fakat bazılarında pembe hamur da görülmektedir. Çoğu çanak ve çömlüklerin astar rengi kendindedir. Örneklerden birinin astar rengi fazla rastlanılmayan bir koyu kahverengi tonundadır. Açık işlemi kapların çoğunun her iki yüzeyine de uygulanmıştır. Malzemelere katkı maddesi olarak ince ya da kaba kum, taşçık, kireç, mika ve saman kullanılmıştır.

Akşehir İlçesi malzemesi

Sivricek 101.05.: Yerleşme Akşehir İlçe'sinin 7 km. kuzeydoğusunda bulunan Karabulut Köyü'nün 4 km. kuzeybatısında ve Akşehir Gölü'nün 2 km. güneydoğusunda yer almaktadır. Höyükte Helenistik ve Roma gibi geç dönem buluntuların yanında ETÇ malzemeleri de vardır (Bahar 2005: 342). Bu höyüğün malzemeleri Konya'nın kuzeybatısında görülen kap özelliklerini taşımaktadır. Hamur rengi Konya merkez malzemelerine göre daha turuncuya dönüktür. Örneklerden birinin hamur rengi ise kırmızıdır. Kapların astar rengi kahverengi, kırmızı, devetüyü ve turuncu-kahverengindedir. Fakat çanak-çömlüklerden bazıları kötü pişmiş oldukları için bunların yüzeylerinde renk dalgalanmaları ve renk değişimleri meydana gelmiştir. Sivricek mallarının çoğu açıktır ve Afyon malzemelerine benzemektedirler. Bu höyükteki malzemelerin farklı hamur özellikleri vardır. Bazı kapların hamuruna kaba kum katılmışken, diğerlerinde artırılmış hamur kullanılmıştır.

Kaplarda bezeme olarak, ağız kısmında küçük makara kulplar ya da yan yana duran iki küçük daire kabartma vardır. (Çizim 11/2; 13/3; 13/5; 14/6; 15/7, Resim 4/3; 4/4)

Üçhöyük-1 (Akaid) (101.02.): Yerleşme Akşehir İlçesi'nin 15 km. güneydoğusunda bulunan Üçhöyük Köyü'nün merkezinde yer almaktadır. Höyükte ETÇ'ye tarihlenen mallar (Çizim 5/6; 8/4; 13/2; 13/3; 13/4; 13/5; 13/6, Resim 4/1; 4/2) bulunmuştur (Özsait 1992: 377; Bahar 2005: 342). Höyük malzemeleri çanaklar ve çömlükler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Çanakların hamurunda görülen en yoğun renk, açık kiremit, gri ve kahverengidir. Çoğu çanağın astar rengi de bu renklerde. Çanaklarda farklı biçimler görülmektedir. Kimileri içe dönükken diğerleri hafif dışa bakar.

Çanaklarda hamur katkısı olarak ince kum, taşçık, kireç ve mika kullanılmıştır. Çanakların çoğu iyi pişmiştir ve her iki yüzeyi de açıktır.

Çömlüklerin hamur rengi ve astar rengi çanaklarınkine benzer. Çömlükler çanaklara göre daha kötü pişmişlerdir. Biçim olarak diğer merkez yerleşmelerdeki çömlüklerden farkları yoktur. Üçhöyük çömlüklerinde katkı malzemesi olarak iri taşçık, mika, yoğun kireç ve yoğun saman kullanılmıştır.

Yörük Mezarı (101.07.): Yerleşme, Akşehir İlçesi'nin 20 km. güneydoğusunda bulunan Ortaca Köyü'nün yaklaşık 1,5 km. kuzeydoğusunda bir tepe üstünde bulunmaktadır (Özsait 1992: 381; Özsait 2000: 65; Bahar 2005:

342). Höyükten toplanmış olan malların ana hamur rengi kahverengidir. Buluntuların astar rengi kahverengi, bej, koyu kahverengi veya kiremit rengindedir. Çanak ve çömleklerin çoğu açıktır. Kapların hamuruna kum, taşçık ve kireç katılmıştır. Saman ve mika katkısı, buradaki malzemelerde fazla kullanılmamıştır.

Buradaki çanakların bir kısmı hafif içe doğru kapalı ağızlı iken, diğerleri düz ağızlıdır. Bazı çanaklarda ağızla bitişik olan ya da hemen ağızın altında bulunan makara tutamaklar vardır. Çömleklerin ağız ise hafif dışa doğru kıvrım yaparlar. (Çizim 2/5; 3/2; 3/10; 9/2; 9/4; 9/7; 15/6, Resim 4/5; 4/6; 4/7).

Yunak İlçesi malzemesi

Üçkuyular (103.01.): Konya'nın 150 km. kuzeybatısında yer alan yerleşme, Kalkolitik ve ETC'ye (Çizim 5/2; 13/1; 15/9, Resim 4/8; 4/9; 4/10; 4/11; 4/12) tarihlenen buluntular vermiştir (Bahar 1999, 27-28). Üçkuyular ve diğer Yunak bölgesinden çıkan malzemelerin özellikleri Afyon Bölgesi buluntularına benzemektedir (Koçak-Işık 2007: 326, Çizim 1 ve 2; Kaymakçı 2011: 212-213.).

Buradaki çanakların hamur rengi açık kiremit, kahverengi ve açık kahverengidir. Genel olarak astarlar da aynı renktedir. Hamur katkısı, ince kum, taşçık, kireç, mika ve samandan oluşmaktadır. Bazı kapların hamurunda çatlaklar ve gözenekler bulunmaktadır. Üçkuyular Höyük çanaklarının bazılarında at nalı şeklinde tutamak ve ağızdan başlayan dikey kulp görülmektedir. At nalı tutamağın benzerlerine Afyon çevresi yerleşmelerinde rastlanır (Koçak 2004: çizim 35/6: 33.).

Çömleklerin hamur ve astar rengi koyu bejden kahverengiye kadar değişmektedir. Üçkuyular çömlek örneklerinin hamur katkısı çanaklarınkine benzer. Fakat çömleklerde yoğun kireç ve ufak taşçık katkısı da kullanılmıştır.

Çömleklerin ağız biçimi, diğer höyük örneklerine göre daha dışa dönüktür. Bezeme olarak bazı kapların dış yüzeyleri ve iç ağız kısımları astardan bir ton koyu renkte boyanmıştır ve bu boyalı kısımlar açılanmıştır.

Karatay İlçesi Malzemesi

Karhane Höyük (117.01.): Höyük, Konya İli'nin 40 km. güneydoğusunda ve Hayıroğlu Kasabası'nın yaklaşık 3 km. güneydoğusunda yer almaktadır (Bahar 2004: 205). Yoğun buluntu veren yerleşmedeki parçalar, çanak, çömlek ve tava olarak gruplanmaktadır (5/1; 6/1; 7/1; 8/1; 6/6; 15/2). Bunların yanı sıra kapak, kulp ve tutamak parçalarından da bahsedilecektir.

Buradaki çanaklar kahverengi hamurlu ve kahverengi ya da beyaz/krem astarlıdır. İncelenmiş olan örneklerde açık bulunmamaktadır. Hamur katkısında orta kum, taşçık, kireç, mika ve saman görülmektedir. Çanaklardan birinin ağız

kısımında krem astar üzerine koyu kiremit boya bulunmaktadır. Bu kap tipleri orta derecede fırınlanmışlardır.

Çömlekler, çanaklardan daha kötü pişmişlerdir. Tıpkı çanaklarda olduğu gibi bunlarda da hamur rengi kahverengidir. Astar renkleri ise kahverengi ya da kiremit renginin tonlarındadır. Bazı kapların iki yüzeyi de açkılanmışken, diğerlerinin tüm dış yüzeyi ve iç kısmın sadece ağız bölümü açkılanmıştır. Çömleklerde, orta kum, taşçık, kireç, mika ve saman katkı vardır. Boya bezeme ise açkılanmış bölümlere uygulanmış ve renk olarak kırmızı ve kahverenginin farklı tonları kullanılmıştır.

Karhane Höyük'deki bir tava örneği, kahverengi hamurlu ve kendinden astarlıdır. Açkı sadece iç yüzeye uygulanmıştır. Dış yüzeyde ise herhangi bir düzeltme işlemi görülmemektedir.

Derbent İlçesi Malzemesi

Gözetburun (Mülayim) Höyük (112.01.): Yerleşme, Konya'nın 40 km. kuzeybatısında ve Mülayim Köyü sınırları içerisinde doğal bir tepe üzerinde yer almaktadır. Bu höyükte bulunan Prehistorik Çağ'a ait olan mallar genellikle GKÇ ve ETÇ'ye tarihlenmektedir (Bahar 2001: 191; Bahar 2008: 236). Buradaki malzemeler çanaklar ve çömlekler olmak üzere iki gruba ayrılmışlardır (Çizim 3/4; 4/1;4/2; 5/3; 9/5; 10/5; 12/1; 12/2; 12/3; 12/4; 12/5 Resim 3/1; 3/2).

Çanaklar, hafif içe bakan geniş ağızlı sığ kâselerdir. Bu kapların hamur rengi kahverengi iken, astar rengi kırmızının farklı tonlarındadır. Çanaklarda silik açkı izleri görülmektedir ve pişme derecesi genel olarak ortadır. Hamurda katkı malzemesi olarak orta kum, yoğun kireç, saman, mika ve taşçık görülmektedir.

Çömleklerin ağız kısmı dışa doğru kıvrım yapar, boğaz kısmında hafif içe bükülür ve daha sonra genişler. Bu grubun hamur rengi de kahverengi ve tonlarındadır. Astar ise kırmızı, koyu kahverengi ya da açık kahverengindedir. Açkılama ya tek yüzeye ya da her iki yüzeye uygulanmıştır. Tıpkı çanaklar gibi çömlekler de orta dereceli fırınlanmışlardır. Çömleklerin hamur katkısı da çanaklarınkine benzer. Tek fark bunlarda yoğun mika katkısı kullanılmış olmasıdır.

Bozkır İlçesi Malzemesi

Bağbaşı Barajı Höyük (126.07): Höyük, Konya İli'ne 96 km. uzaklıkta olan Taşbaşı Köyü'nün yaklaşık 3 kilometre güneydoğusundadır ve Eğitim Deresi'nin kuzeyindedir (Bahar 2011: 307-308). Höyükte GKÇ ve ETÇ'ye tarihlenen buluntular vardır (Resim 7).

Sazlı Höyük (126.06): Yerleşme Konya İli'nin 130 km. güneybatısında ve Bozkır merkezin 8,7 km. kuzeyindeki Sazlı Köyü sınırları içerisinde

bulunmaktadır. Sazlı Höyük Kalkolitik, ETÇ (Resim 6/4; 6/5), Orta Tunç Çağı, Geç Tunç Çağı ve Roma döneminde yerleşmeye sahne olmuştur. H. Bahar, yerleşmedeki Kalkolitik ve ETÇ malzemelerinin Göksu Vadisi kapları ve Konya Ovası'nın kırmızı boya açkılı malları ile benzerlik gösterdiklerini ve Sazlı Höyük'ün yer aldığı bölgenin, prehistorik çağlarda Batı Anadolu ile Kilikya arasında bir geçiş konumunda olduğunu söylemektedir (Bahar 2007: 487).

Beyşehir İlçesi Malzemesi

Eflatun Höyük (115.02.): Höyük Konya İli'nin yaklaşık 100 km batısında, doğal bir tepe üzerindedir ve Eflatunpınar Anıtı'nın yaklaşık 150 m. batısındadır (Bahar 2001: 189). Prehistorik dönem burada Kalkolitik ve ETÇ malzemeleri ile temsil edilmektedir (Çizim 2/7; 10/2, Resim 3/4; 3/5; 3/6; 3/7). Keramiklerin hamur rengi pembe, kahverengi ve kiremit renginin tonlarındadır. Çoğu kabin astar rengi kendindedir. Bej gibi renklerinde kullanılmış olduğu görülmektedir. Buradaki bazı kapların gövdelerinde makara ve "yalancı makara" olarak tanımlanan eklentiler görülmektedir. Makara tutamaklı bu örnekler genel olarak Göller Bölgesi yerleşimlerinde (Duru 1996: Levha 131/2-7) görülmektedir. Konya bölgesinde ise Akşehir Sivricik ve Yörük Mezarı höyüklerde de bulunmaktadır. Çanak-çömlek orta dereceli fırınlanmıştır ve çoğu kapta silik açkı izleri gözlenmektedir.

Bayat Höyük (115.04.): Höyük Konya İli'nin batısında bulunan Sadıkhacı Beldesi'nin 2 km. batısında yer almaktadır. Erken dönem malzemeler arasında GKÇ ve ETÇ buluntuları vardır Bayat'taki bu malzemeler Orta Anadolu bölgesi çanak-çömlek kültürüyle benzerlik göstermektedir (Çizim 4/8), (Bahar 2001: 188-189). GKÇ ve ETÇ buluntularının hamur ve astar rengi genel olarak kahverengidir. Höyükten toplanmış olan keramiklerin çoğu kötü işçilik göstermektedir. Bazı kaplarda açkı vardır. Fakat bunlar genel olarak siliktir. Çanak ve çömleklerin hamur katkısında kum, taşçık, kireç, mika ve bol saman kullanılmıştır. Çanak-çömleklerin hemen hepsi kötü pişmiştir. Buluntulara bezeme uygulanmamıştır. Fakat bazı malzemelerin vişne rengine boyandığı görülmektedir. Höyükteki çanak ve çömlekler biçim olarak diğer yerleşim yeri kap biçimlerinden farklı değildirler.

Kuşluca Höyük (115.05.): Yerleşme, Konya İli'nin 120 km. batısındaki Kuşluca Köyü'nün 1 km. batısında ve Beyşehir Gölü'nün güneydoğu kıyılarında yer almaktadır (Bahar 2006: 96-97). Höyük, yoğun ETÇ malzemesi (Resim 3/8; 3/9; 3/10; 3/11) vermektedir. Buluntuların benzerleri, batıda Beycesultan'da ve güneydoğuda Tarsus Gözlükule'de vardır (Lloyd-Mellaart 1962: 118, EB 1 pottery, Level XIX, EB2 pottery Level XVI, XV, EB3a pottery Level XII-XI, VI, EB3b pottery Level VIa; Goldman 1956: Fig. 347/Z, AB, AF).

Hüyük İlçesi Malzemesi:

Görünmez Höyük (111.06.): Höyük, Konya merkezin 96 km. batısında ve Görünmez Köyü'nün 500 m. kuzeybatısında yer almaktadır ve ETÇ buluntuları vermektedir (Bahar 2001: 191). Buradan toplanmış olan malzemeler çanaklar ve çömlekler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır (Çizim 3/7; 6/3; 8/5).

Çanaklar biçim olarak yakın yerleşmelerin çanaklarına benzemektedir. Aralarındaki fark hamurda kullanılmış olan katkı ve katkı oranıdır. Bazı çanakların hamuru arıtılmış gibi görünmektedir. Fakat bunların içinde bitki ve ot taneleri bulunabilmektedir. Bir başka değişiklik ise çanakların dış yüzeyine uygulanmış olan yatay dalga şeklindeki kabartmalardır.

Görünmez Höyük çömlekleri de biçim olarak diğer höyük çömleklerinden farklılık göstermez. Fakat çömleklerin hamur özelliği diğer höyük mallarından biraz farklıdır. Hamur rengi pembemsi-kırmızı, kahverengi ve kiremit rengindedir. Çömleklere katkı olarak mika, ot, saman ve iri taşçıklar (bazılarında bunlar kırmızı taşçık) kullanılmıştır. İri taşçıkların hamurda yoğun oluşu, bu kaba malların pişirme kapları olarak kullanılmış olabileceğini düşündürür. Açkısız olan kaba kapların yüzeylerinde bir çeşit düzeltme işlemi görülür.

Karapınar İlçesi Malzemesi:

İslik Höyük (122.01.): Höyük Konya'nın yaklaşık 110 km. güneydoğusunda ve İslik Kasabası'nın yedi km. güneyinde yer almaktadır (Bahar 2002: 259). Yerleşmede farklı dönem mallarının yanında Kalkolitik ve ETÇ buluntuları da vardır. Buranın malzemesi, çanaklar ve çömlekler olmak üzere iki gruba ayrılmıştır (Çizim 10/6; 12/6).

Çanakların hamur rengi bej, devetüyü ve kül rengindedir. Astar rengi ise kızılımsı- kahverengi, kül-rengi ve kahverengidir. Çanakların hamuruna katkı olarak ince kum, kireç ve bazılarında da mika katılmıştır. Fakat genel olarak hamurda fazla katkı yoktur. Kilin elendiği anlaşılmaktadır. Bundan dolayı buradaki malzemelerin özellikleri diğer Konya ve Karaman buluntularından farklıdır. Çanaklar orta ya da iyi derecede fırınlanmışlardır ve bazılarında açık ya da silik açık görülmektedir. Çanaklar biçim olarak diğer yerleşmelerden farklılık göstermezler.

Çömleklerin hamur rengi çanakların aynısıdır. Astar rengi ise turuncu-kahverengi ve kahverengidir. Çömleklerin hamur özelliği büyük oranda çanak hamuruna benzer. Aralarındaki tek fark bunlarda taşçık ve saman katkınının da kullanılmış olmasıdır. Çömlekler, çanaklardan daha kötü pişmişlerdir. Açkı işlemi kapların her iki yüzeyine de uygulanmıştır.

Karaman Merkez Malzemesi:

Koca Höyük (201.09.): Höyük Karaman'ın yaklaşık 5.5 kilometre kuzeyindedir (Bahar 2004: 209). Buradan seçilmiş olan malzemelerin hamur rengi kahverengi ve tonlarındadır. Astar rengi ise kendinden ya da kiremit rengindedir. Genel olarak kaplar orta ya da iyi pişmişlerdir. Çanaklar düz ağızlı iken, çömlüklerin ağız hafif dışa dönüktür. Bazı çömlüklerin (ağız kısmından yaklaşık 2 cm aşağıda) tutamaklar bulunmaktadır. Kapların bazılarında kırmızı boya uygulanmıştır. Kiminin tüm yüzeyi boyalı iken, diğerlerinin sadece dışı ve iç ağız kısmı boyalıdır. Malzemelerde açık kabın sadece bir bölümüne uygulanmıştır. (Çizim 2/6; 6/5; 11/5; 14/2; 14/3; 14/4; 14/5).

Kaşoba Höyük (201.12.): (Bahar 2001: 197). Kaşoba Köyü Karaman merkezin 34 km. kuzeybatısındadır. Yerleşmedeki çanak ve çömlüklerin hamur rengi kahverengi, bej, pembe ve siyah/gri tonlarındadır. Astar rengi ise vişne rengi, siyah ve kiremit rengindedir. Kaplar genelde iyi açkılanmışlardır. Bazı kapların iç ağız kısmı ve tüm dış yüzey kırmızıya boyanmıştır. Kapların hamuruna katkı maddesi olarak taşçık, kireç, mika ve saman eklenmiştir. Bazı mallar diğerlerine göre daha yoğun kireç katkılıdır. Fakat bu höyükteki malların hamuru diğer yerleşmedekilere göre daha iyi arıtılmıştır. (Çizim 3/1; 5/5, Resim 6/9; 6/10)

Düdüğün Yüçgeçizi (201.18.): Bu yerleşme, Karaman İli'nin 17 km. batısında bulunan Yollarbaşı Kasabası sınırları içerisinde bulunmaktadır. Yerleşmede Kalkolitik, ETÇ (Çizim 4/9; 14/4) ve daha geç dönemlere ait buluntular vardır (Bahar 2005: 345). Höyük malzemelerinin hamur rengi, kahverenginin ve kiremit renginin farklı tonlarındadır. Astar rengi ise yine kahverengi ve kiremit tonlarındadır. Fakat bazı kaplarda kötü pişmeden dolayı renk farklılaşması meydana gelmiştir. Buradan toplanmış olan mallar, Sızma ve Meydan Yolu malzemelerine benzerler.

Çanak ve çömlüklerin bazılarında açık görülmektedir. Fakat genel olarak buradaki kaplara fazla işlem uygulanmamıştır.

Akçaşehir Höyük (201.02.): Höyük, Karaman İli'nin 50 km. kuzeydoğusunda bulunan Akçaşehir Kasabası'nın kuzeybatısında ve Karapınar yolunun doğusunda bulunmaktadır. Höyükte Kalkolitik ve ETÇ gibi erken malzemelerin (Çizim 4/4; 7/5; 9/6; 9/8; 9/10; 10/3; 11/4; 14/7, Resim 6/11; 6/12; 6/13; 6/14; 6/15) yanı sıra farklı dönemlere ait buluntulara da rastlanmıştır (Bahar 2004: 208). Malzemeler çanak ve çömlükler olmak üzere iki ana gruba ayrılmışlardır.

Çanakların hamur rengi kahverenginin tonlarındadır. Astarları ise kahverengi ve kiremit renkindedir. Bu grubun hamur katkısı; ince, orta veya kaba kum, taşçık, kireç, mika ve samandan oluşmaktadır. Bazı çanaklarda iyi arıtılmış hamur görülmektedir. Çanakların pişme derecesinde farklılıklar

görülmektedir. Bazıları iyi pişmişken, hamurunda ve yüzeyinde çatlaklar bulunan örnekler de vardır.

Çömleklerin ana hamur rengi çanaklarda olduğu gibi kahverengi ve tonlarındadır. Astarlar da yine bu renktedir. Çömleklerin hamur katkısında yoğun kirecin yanı sıra taşçık, mika ve saman da vardır. Bu grup çömleklerinin çoğu kötü pişmişlerdir. Çömlekler biçim olarak dışa dönük ağızlı ve şişkin gövdeli ya da içe dönük ağızlı ve şişkin gövdelidir.

Eski Şehir Yolu/Yüğceğiz (201.17.): Yollarbaşı Kasabası'nın doğusuna uzanan bu yerleşimde ETÇ (Çizim 6/1; 9/3) buluntuları görülmektedir (Bahar 2005: 345). Buradaki malların ana hamur rengi kahverengi ve tonlarındadır. Astar renginde ise kahverengi, kiremit ve kızılın tonları görülmektedir. Çanak ve çömleklere hamur katkısı olarak orta boyutta kum, taşçık, kireç ve saman kullanılmıştır. Mika görülse bile fazla yoğun değildir. Çanakların formunda bir özellik yoktur ve buradaki çanaklar diğer yerleşimlerin çanak biçimlerine benzerler. Çanaklar gibi çömlekler de biçimde bir farklılık göstermezler. Fakat bazı çömlek gövdelerinde tutamaklar ve düğme tutamaklar bulunmaktadır.

Kap Gruplarına Göre Genel Değerlendirme

Tavalar: (Çizim 1) Konya Bölgesi'nin farklı höyüklerinden toplanmış olan tava parçalarının çapı 33-42 cm. ve yükseklikleri ortalama 2.5-6 cm. arasında değişmektedir. ETÇ II'ye tarihlenen bu mal grubunun hamur katkısı taşçık, kireç, mika ve saman içermektedir. Ana hamur rengi kahverengi ve kiremit renginin tonlarındadır. Bazı tavaların iç yüzeyleri açıktır. Fakat hepsinin dış yüzeyi çok düzensizdir ve açık işlemi görülmemektedir. Büyük tavaların taşıma amaçlı yapılmadığı düşünülmektedir. Çünkü bunların hamurları çok incedir. Bu örneklerin toprak gibi yüzeylere yapıştırılarak kullanıldığı sanılmaktadır. Tavaların çoğu kötü pişmiştir.

Form olarak bu mallar büyük oranda dışa dönüktür. Tam kap formlarının iç kısımları hafif kavislidir ve dış dip kısımları dışa doğru çıkıntı yapmaktadır.

Bu kaplardan bazıları küçük olduğundan tabak olarak nitelenebilecek olsa bile, genel buluntu özelliklerinden yola çıkarak bunların bütünü tava grubunda değerlendirilmiştir.

Bölgede (Pınabaşı Yuğ Tepesi Höyük, Malas Höyük, Çomaklı Höyük, Yenisu Höyük, Karhane Höyük, Zoldura Höyük ve Meydan Yolu Höyük) görülen bu tava örneklerinin benzerleri Beycesultan (Lloyd-Mellaart 1962: 92 Fig.9/15 ve 102 Fig. 13/4, 12) ve Kuruçay'da (Duru 1996: Lev.132/18-19) bulunmaktadır.

Çömlekler: Bu formdaki kapların hamur rengi genel olarak kahverengi ve kiremit renginin tonlarındadır. Çömleklerin çoğunun astarı kendindedir ve kapalı kalmayan yerler açılmıştır.

Bu kaplar iki gruba ayrılır. Birinci grubun biçimi dışa dönük ağızlı ve şişkin gövdelidir (Çizim 2/1-6; 3/1-11; 4; 5/1-7; 6/1-4) . İkinci grubun formu ise içe dönük ağızlı ve şişkin gövdelidir (Çizim 7/1-6; 8/1-3).

Birinci gruba ait olan çömlekler yoğun olarak Konya'nın güneybatısında Beyşehir, kuzeybatı ilçeleri Akşehir, Derbent ve Sarayönü ve Merkez ilçeleri olan Meram, Selçuklu ve Karatay, güneydoğu ilçesi Çumra'da görülmüştür. Ayrıca bu tip örnekler Karaman Merkez'e bağlı olan höyüklerde de bulunmuştur. Çömleklerin ağız çapı 10-50 cm. arasında değişmektedir. Kapların büyük bir çoğunun tüm dış yüzeyi ve iç ağız kısmı boya bezemelidir. Çömlekler açkılanmış kısımları genellikle boyalıdır. Bu grupta küp de sayılabilecek bazı büyük çömlekler (Çizim 2/1-3; Çizim 6/2-3) bulunmaktadır. Fakat biz bunları çömlek grubunun içinde değerlendirmeyi uygun gördük.

Birinci gruba ait olan çömlek formu Göksu, Beycesultan, Pisidia, Alacahöyük ve Kilikia Ovası'nda da görülmektedir. Bu tip çömlek biçimi EKÇ (Özsait 1986: Lev. V/10), GKÇ (Lloyd-Mellart 1962: 82 Fig. 5/2) ve ETÇ'nin (French 1965a: 189 Fig. 5/7 (ETÇ II); Lloyd-Mellaart 1962: 202 Fig. 47/31: 39, 41) üç evresinde de görülür.

İkinci grup çömlek biçimleri, Selçuklu, Akşehir, Çumra, Meram ve Karaman'da görülmektedir. Bu gruptaki bazı mallar (Çizim 7/1 ve 8/1-3) küp olarak da tanımlanabilir. Bu formda olan çömleklerin yakın benzerleri Beycesultan, Orman Fidanlığı, Can Hasan ve Pisidia bölgesinde de görülmektedir. Bunların EKÇ'a ait bazı benzerleri olsa da daha çok GKÇ aittir (Özsait 1977: Lev. XV/19 (EKÇ); Efe 2001: 105 Fig. 17/280; French 1965: 93 Fig. 4/7 GKÇ); Lloyd-Mellart 1962: 86 Fig. 7/6-7).

Çanaklar: Kapların hamur rengi kahverengi ve kiremit renginin tonlarındadır. Çoğunun hem iç hem de dış yüzeyi açıktır. Genel olarak hepsinde hamur rengi ile aynı renkte bir astar uygulanmış iken, bazılarında daha kalın olan koyu kırmızı boya astar sürüldüğü görülmektedir.

Çömleklerde olduğu gibi çanaklar da iki gruba ayrılmıştır.

Birinci gruptakiler hafif içe dönük ya da düz ağızlı olup gövdede hafif kıvrım yapan kaplardır (8/4-5; 9, 10, 11, 12, 13) Bu tip çanakların çoğunda açkı işlemi görülmektedir. Bezeme ise fazla yaygın değildir. Bazı kaplarda tek kulp, çift kulp veya tutamak vardır.(Çizim 9/1; 11/2; 13/1, 6)

Bu kaplar hemen hemen her yerleşimde görülmektedir ve her dönemde kullanılmış olan bir biçimdir.

İkinci grup çanak formu ise daha dışa dönüktür ve genellikle aşağı doğru daralarak ve kıvrım yapmadan düz bir şekilde iner (Çizim 14; 15). Bazı örnekler hafif içe kıvrım yaparak inerler (Çizim 14/2 ve Çizim 15/4, 7-8). Konya ve Karaman'ın hemen hemen her alanında görülen bu tip çanak formları, Hacılar

EKÇ (Mellaart 1970: 359 Fig. 109/13) tabakalarında, Orman Fidanlığı ve Beycesultan (Efe 2001: 101 Fig. 13/230-232; Lloyd-Mellart 1962: 12/42) GKÇ katlarında, Tarsus Gözlükule (Goldman 1956: Fig. 339/IIb ve 340/17) Kalkolitik Çağ'a ait katlarda ve Pisidia (Özsait 1986: Lev. III/2) bölgesinde de bulunmuştur

Sonuç

Bu çalışmada Konya ve Karaman çevresindeki geniş bir kesimde yer alan Kalkolitik ve Erken Tunç Çağı'na tarihlenen çanak-çömlek buluntuları esas alınmıştır. Burada incelenen yerleşmeler, çalışma bölgesinin farklı coğrafi kesimlerinde yer aldığı için yapılan değerlendirme hem malzeme ve hem de kültür özellikleri bakımından sağlıklı sonuçlara ulaşmaya yardımcı olmuştur.

Konya ve Karaman bölgesi çanak-çömleğinin hamur rengi genel olarak kahverengi ve kiremit renginin farklı tonlarındadır. Malzemelerdeki astar ise genellikle hamur rengi ile aynı olup kahverengi ve kiremit rengindedir. Yerel bir özellik olduğu düşünülen koyu kırmızı parlak astarlı kaplar ise özellikle Konya İli'nin merkez ilçelerinde yoğunluk göstermektedir. Konya'nın kuzeybatısında yer alan ilçelerin çanak-çömlek hamuru ise yoğunlukla açık kahverengindedir ve astarları da Afyon malzemelerinin astarları gibi parlak ve açık kırmızı/turuncudur.

Konya'nın merkez ilçelerinden toplanmış olan çanak-çömlek parçaları kalite yönünden diğer bölgelerden farklılık göstermektedir. Bu bölgenin malzemesi genellikle kabadır. Konya'nın kuzeybatı ilçelerinin (Akşehir-Yunak-Çeltik ve Sarayönü çevresi) malzemesi ise Konya Ovası çanak-çömlek kültürü özelliklerinden daha çok Afyon'nun Eber Gölü, Bolvadin, Sultandağı, Emirdağ, Yalvaç, Isparta ve Burdur kesimlerindeki çanak-çömlek buluntularına benzemektedir. Konya'nın güneyi ve doğusundaki ilçelerde elde edilen yüzey buluntuları ise yerel bir çanak-çömlek özelliği taşıdıkları kadar Kilikya bölgesi keramik kültürü ile de bağlantı göstermektedir. Yine Beyşehir ve Hüyük gibi Konya'nın batısında yer alan ilçelerin çanak-çömlek özellikleri de Konya Ovası keramik kültürünün yanı sıra Göller Bölgesi'nden izler taşımaktadırlar.

EKLER

Resim 1 (Sızma 1-2; Sulutas 3-5; Çayırbağı 6-10; Zoldura 11-15)

Resim 2 (Gökhöyük 1-4; Dedemoğlu 5-8; Kızılhöyük 9-12; Yenisu 13-16)

Resim 3 (Mülayim 1-2; Gündoğdu³ 3; Eflatun 4-7; Kuşluca 8-11)

Resim 4 (Üçhöyük 1-2; Sivricek 3-4; Yörükmezarı 5-7; Üçkuyular 8-12; K. Apsarı⁴ 13-14; Yazla⁵ 15-16)

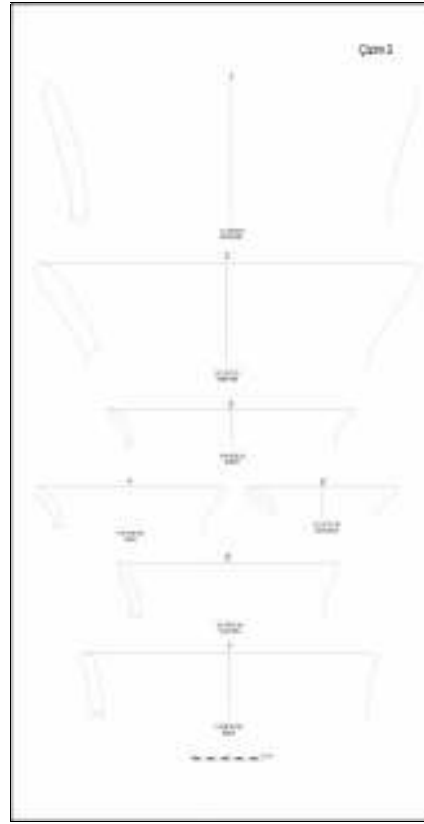
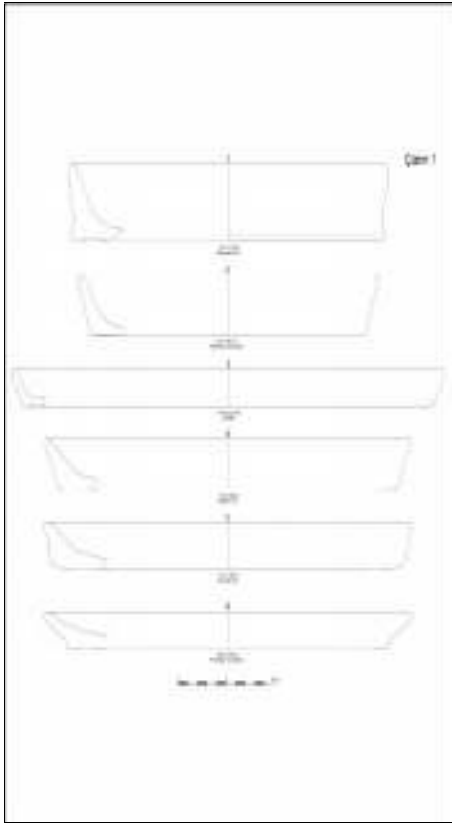
Resim 5 (Dedenin 1-6; Hasanbeyler Yayla⁶ 7-9; Ertuğrul 10-11; Konar⁷ 12-13; Akdoğan⁸ 14-15)

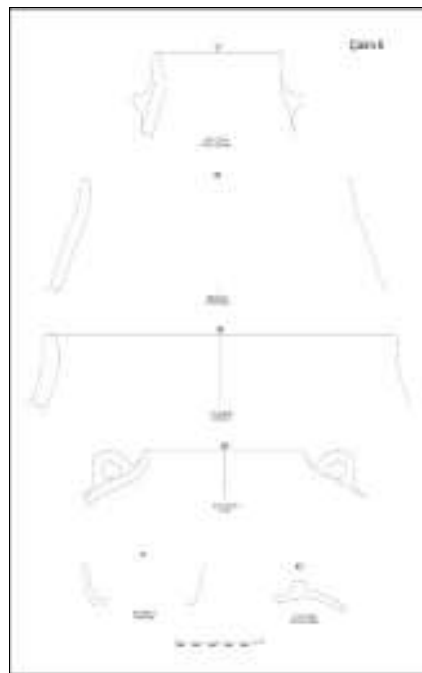
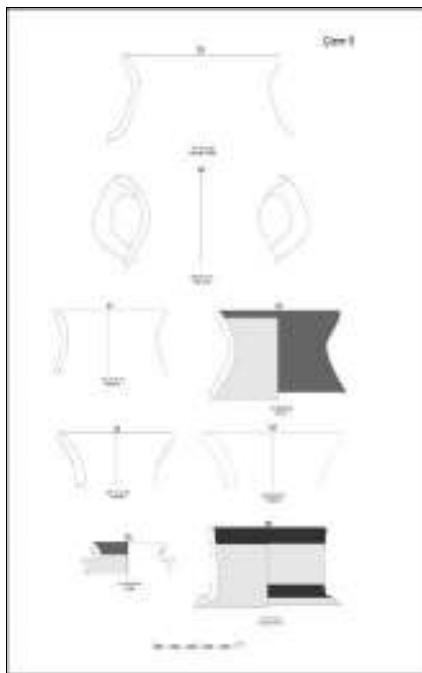
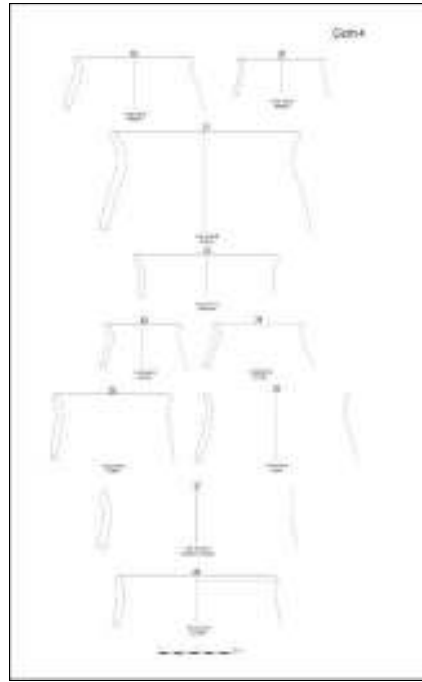
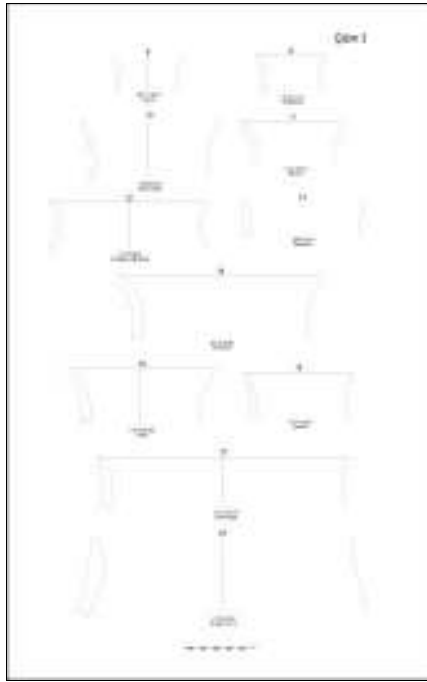

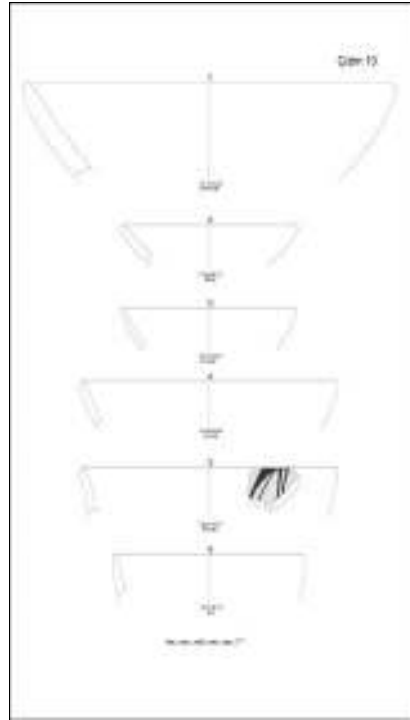
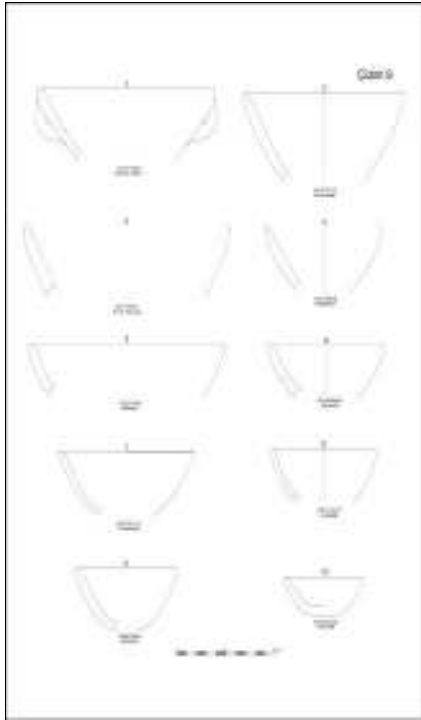
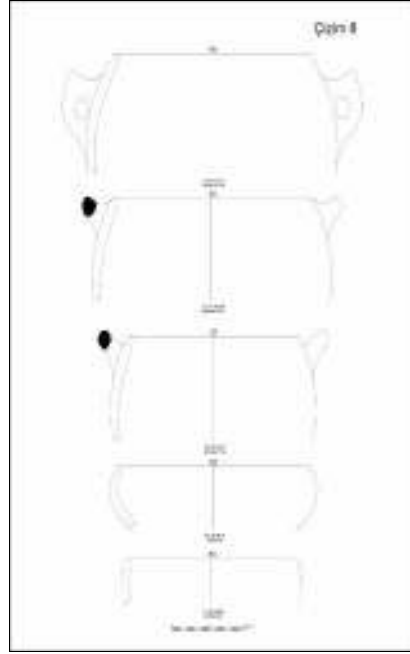
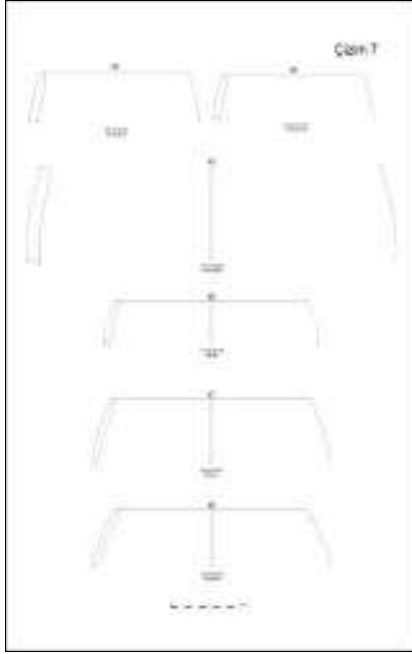
Resim 6 (Kayacık⁹ 1-3; Sazlı 4-5; Kızılhöyük¹⁰ 6-8; Kaşoba 9-10; Akçaşehir 11-15)

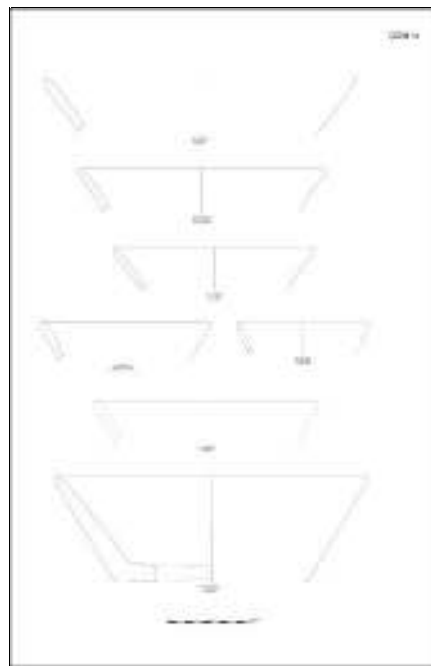
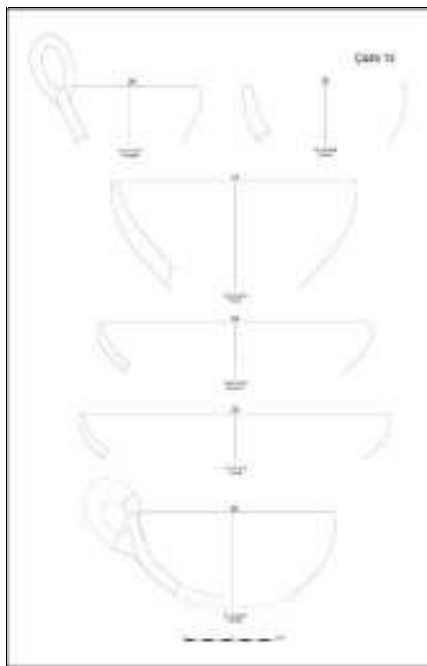
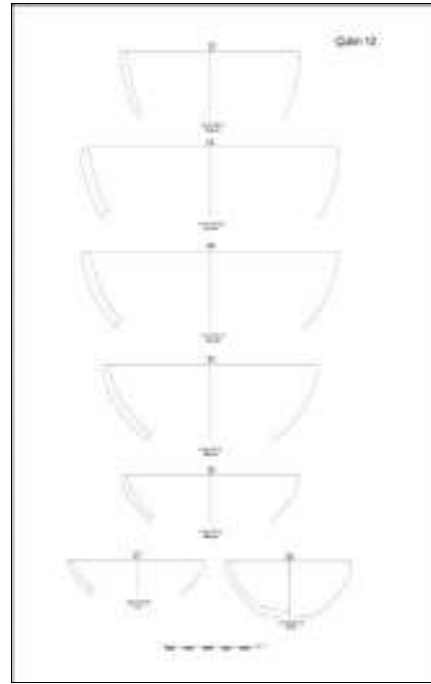
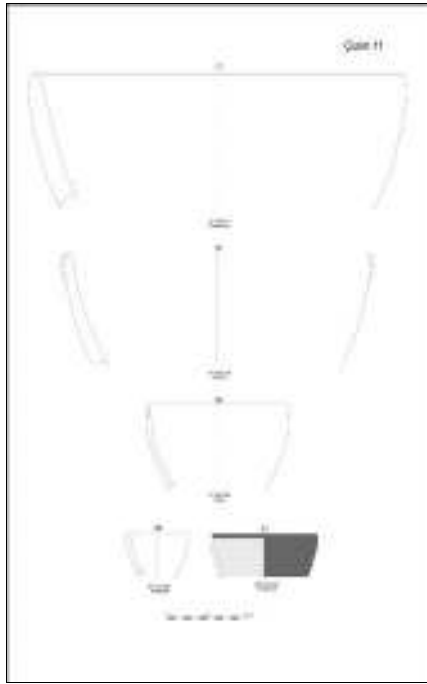

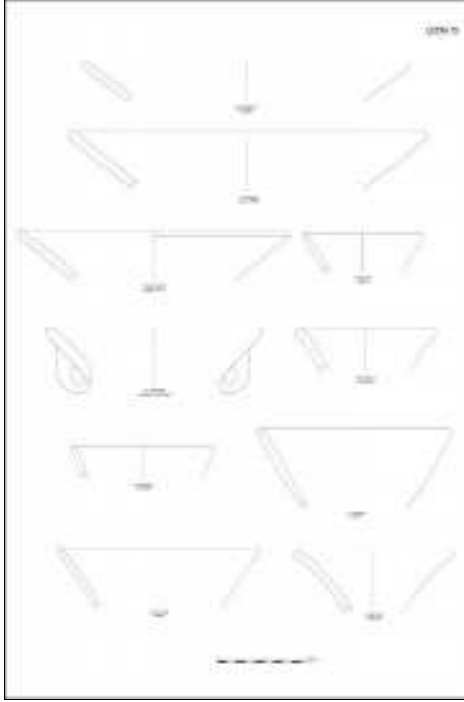
Resim 7 (Bağbaşı 1-22)

NOTLAR

- ¹ Bu çalışmada Konya ve Karaman İlleri tek bir kültürel bölge olarak ele alınacaktır.
- ² Konya ve Karaman İlleri ve İlçeleri yüzey araştırmalarında ele edilen buluntulara verilen envanter kodları.
- ³ Konya İli, Beyşehir İlçesi'nde yer almaktadır (Bahar-Koçak 2004: 64; Bahar 2006, 97).
- ⁴ Konya İli, Akşehir İlçesi'nin 12 km. kuzeydoğusundadır (Bahar 2007: 488).
- ⁵ Konya İli, Akşehir İlçesi'nin 16 km. kuzeydoğusundadır (Özsait 1992: 378; Bahar 2007: 488)
- ⁶ Konya İli, Yunak İlçesi, Piribeyli Kasabası'nın güneyinde bulunmaktadır (Bahar 1999: 27).
- ⁷ Konya İli, Sarayönü İlçesi'nde bulunmaktadır (Bahar 1997: 362).
- ⁸ Konya İli, Sarayönü İlçesi'nde bulunmaktadır (Bahar 1997: 362).
- ⁹ Konya İli, Ahırlı İlçesi, Kayacık Köyü'nün kuzeyindedir (Bahar 2004: 207).
- ¹⁰ Konya İli, Karapınar İlçesi'nde bulunmaktadır (Bahar 2002: 258).

KAYNAKLAR

BAHAR Hasan - KARAUĞUZ Güngör - KOÇAK Özdemir: (1996). Hasan-Güngör-Özdemir, *Eskiçağ Konya Araştırmaları I*, İstanbul.

BAHAR Hasan: (1997). "Doğanhisar, Iğın, Kadınhanı ve Sarayönü Yüzey Araştırmaları 1995", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XIV-2*, Ankara, s. 359-374.

- BAHAR Hasan: (1999). "Konya ve Çevresi Yüzeý Araştırmaları 1997", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XVI-2*, Ankara, s. 23-54.
- BAHAR Hasan: (2001). "1998-1999 Yılı Konya-Karaman İlleri Yüzeý Araştırmaları", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XVIII-2*, İzmir, s. 187-199.
- BAHAR Hasan: (2002). "Konya-Karaman İlleri Yüzeý Araştırmaları 2000", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XIX-2*, Ankara, s. 257-270.
- BAHAR Hasan - KOÇAK Özdemir: (2003). "Western Links of the Lykaonia Plain in the Chalcolithic and Early Bronze Age", *Anatolia Antiqua XI*, Paris, pp. 21-51.
- BAHAR Hasan: (2004). "Konya-Karaman Bölgesi Yüzeý Araştırması 2002", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXI-1*, Ankara, s. 203-216.
- BAHAR Hasan - KOÇAK Özdemir: (2004). *Eskiçağ Konya Araştırmaları 2*, Konya 2004.
- BAHAR Hasan: (2005). "Konya-Karaman İlleri Yüzeý Araştırmaları 2003", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXII-1*, Konya, s. 341-355.
- BAHAR Hasan: (2006). "Konya-Karaman İlleri ve İlçeleri 2004 Yılı Yüzeý Araştırması", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXIII-1*, Ankara, s. 95-105.
- BAHAR Hasan: (2007). "Konya-Karaman İlleri ve İlçeleri Yüzeý Araştırması 2005", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXIV-1*, Ankara, s. 481-500.
- BAHAR Hasan: (2008). "Konya-Karaman Yüzeý Araştırmaları, 2006", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXV-1*, Ankara, s. 235-250.
- BAHAR Hasan: (2011). "Konya-Karaman İlleri Yüzeý Araştırmaları 2009", *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXVIII-2*, Ankara, s. 303-320.
- BLEGEN Carl W.: (1950). *Troy, General Introduction: The First and Second Settlements, Vol.I. Part 2: Plates*, ed. Johan L. Caskey-Marion Rawson- Jerome Sperling, Princeton.
- DAVIS D. E.: (1879). *Life in Asiatic Turkey a Journal of Travel in Cilicia Pedia and Trachea, Isauria And Parts of Lycaonia and Cappadocia*, London.
- DURU Refik: (1994). *Kuruçay Höyük I*, Ankara.
- DURU Refik: (1996). *Kuruçay Höyük II*, Ankara.
- EASTON David F.: (1976). "Towards a Chronology for the Anatolian Early Bronze Age", *Anatolian Studies XXVI*, Ankara, pp. 145-173.
- EFE Turan: (2001). *The Salvage Excavations at Orman Fidanlığı, A Chalcolithic Site in Inland Northwestern Anatolia*, İstanbul.
- EFE Turan: (2002). "Ormanfidanlığı", *Arkeoatlas Dergisi 1*, İstanbul, s. 121.
- EFE Turan: (2003). "Batı Anadolu Son Kalkolitik ve İlk Tunç Çağı", *Arkeoatlas Dergisi 2*, İstanbul, s. 94-129.
- FRENCH David H.: (1965). "Excavations at Can Hasan", *Anatolian Studies XV*, London, pp. 87-94.
- FRENCH David H.: (1965a). "Prehistoric Sites in the Göksu Valley", *Anatolian Studies XV*, London, pp. 177-201.
- FRENCH David H.: (1967). "Excavations At Can Hasan", *Anatolian Studies XVII*, London, pp. 165-178.
- GARSTANG John: (1953). *Prehistoric Mersin, Yümük Tepe in Southern Turkey*, London .
- GARSTANG John - GOLDMAN Hetty: (1947). "A Conspectus of Early Cilician Pottery", *American Journal of Archaeology 51- 4*, pp. 370-388.

- GOLDMAN Hetty: (1956). *Excavations at Gözlükule, Tarsus Plates II*, Princeton.
- GÜNERİ Semih: (1989). “Orta Anadolu Höyükleri, Karaman-Ereğli Araştırmaları”, *Türk Arkeoloji Dergisi* 28, Ankara, 97-143.
- HAMILTON W. J.: (1842). *Researhes in Asia Minor, Pontus and Armenia II*, London.
- KAMİL Turan: (1982). *Yortan Cemetery in the Early Bronze Age of Western Anatolia*, Oxford.
- KANSU Ş. Aziz: (1940). *Türk Tarih Kurumu Tarafından Yapılan Etiyokuşu Hafriyatı Raporu (1937)*, Ankara.
- KAYMAKÇI Salih: (2011). Afyonkarahisar’da İlk Tunç Çağı Çanak Çömlek Kültürü”, *Tarihin Peşinde* 5, Konya, 197-214.
- KOÇAK Özdemir: (2004). *Erken Dönemlerde Afyonkarahisar Yerleşmeleri*, Konya.
- KOÇAK Özdemir - IŞIK Adem: (2007). “2005 Yılı Afyonkarahisar İli ve İlçeleri Yüze Araştırmaları”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı XXIV-1*, Ankara, 357-380.
- KOŞAY Hamit Z. - AKOK Mahmut: (1938). *Alaca Höyük Hafriyatı 1936*, Ankara.
- LEAKE William M.: (1824). *Journal of a Tour in Asia Minor with Comparative Remarks of the Ancient and Modern Geography of that Country*, London.
- LLOYD Seton - MELLAART James: (1962). *Beycesultan I, the Chalcolithic and Early Bronze Age Levels*, London.
- MELLAART James: (1954). “Preliminary Report on a Survey of Preclassical Remains in Southern Turkey”, *Anatolian Studies IV*, London, pp. 175-240.
- MELLAART James: (1963). “Early Cultures of the South Anatolian Plateau II”, *Anatolian Studies XIII*, London, pp. 199-236.
- MELLAART James: (1965). “Çatal Hüyük West”, *Anatolian Studies XV*, London, s. 135-156.
- MELLAART James: (1965a). *Earliest Civilizations of the Near East*, London.
- MELLAART James: (1970). *Excavation at Hacilar (2)*, Edinburgh.
- ÖZDOĞAN Mehmet: (2002). “Köyden Kente Kalkolitik Çağ”, *Arkeoatlas Dergisi 1*, s. 110-129.
- ÖZSAİT Mehmet: (1977). “Pisidia Bölgesinde Yeni Prehistorik İskan Yerleri (I): Kuruçay, Çiğirankaya, Çallica, Yağlıyurt Yerleşmeleri”, *Anadolu Araştırmaları IV-V 1976-1977*, İstanbul, s. 71-162.
- ÖZSAİT Mehmet: (1986). “Pisidia Bölgesinde Yeni Prehistorik İskan Yerleri (III)”, *Anadolu Araştırmaları X*, İstanbul, s. 73-98.
- ÖZSAİT Mehmet: (1992). “1990 Yılı Konya-Akşehir Çevresi Tarihöncesi Araştırmaları”, *Araştırma Sonuçları Toplantısı IX-1*, Ankara, s. 377-395.
- ÖZSAİT Mehmet: (2000). “1998 Yılı Konya-Akşehir ve Isparta Yüze Araştırmaları”, *Araştırma sonuçları Toplantısı XVII-2*, Ankara, s. 63-72.
- ÖZTAN Aliye: (1989). “A Group of Early Bronze Age Pottery from the Konya and Niğde Region”, *Tahsin Özgüç’e Armağan Anatolia and the Ancient Near East*, ed. K.Emre, B. Hrouda, M. Mellink, N.Özgüç, Ankara, s. 407-418.

ROBINSON David M.: (1927). "The Discovery of a Prehistoric Site at Sizma", *American Journal of Archaeology* 31-1, pp. 26-50.

SEVİN Veli: (2003). *Anadolu Arkeolojisi*, İstanbul.

TEXIER Charles: (1839-1848). *Description de L'Asie Mineure, Fait Par Ordre du Gouvernement Français de 1833 á 1837 I-III*, Paris.

TOPBAŞ Ahmet- EFE Turan - İLASLI Ahmet: (1998). "Salvage Excavations of the Afyon Archaeological Museum, Part 2: The Settlement of Karaoğlan Mevkii and the Early Bronze Age Cemetery of Kaklik Mevkii", *Anatolia Antiqua* VI, pp. 21-94.

YAKAR Jak: (1979). "Troy and Anatolian Early Bronze Age Chronology", *Anatolian Studies* XXIX, London, pp. 51-67.